

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

21

EMINESCU ÎN GRAFIGĂ

*ATENȚIE!
MEDICAMENTE!*

ASEDIAȚI ÎN JUNGLĂ

Anul XIII nr. 21 (469) — 23 mai 1964

GARNETUL FLACĂRII

DESPRE „SENZAȚIONAL“

de AUREL BARANGA

Termenul are accepții diferite variind cu geografia și epoca. „Senzațional“ — citeam deunăzi într-o revistă ilustrată străină — e ceea ce scandalizează imaginația cititorului, busculându-i psihologia“. Se poate. Dar mai există un senzațional, pe care-l prefer, al faptelor aparent mărunte, anodine, cotidiene, dar purtând o puternică încărcătură de inedit, de surprinzător și de patetic. Ziarele noastre comunică zilnic întâmplări redactate laconic. În douăzeci și patru de sate din regiunea Bacău au fost instalate în ultima lună cinematografe utilizate cu aparatură de ultim tip, fabricată în România. Acolo unde acum 20 de ani oamenii adormeau o dată cu gămile, fiindcă la lăsarea întinericului nu se aprindea niciun opaiț, rulează astăzi „Hamlet“, într-o prăznuirea împlinirii a patru sute de ani de la nașterea marelui Will. Senzațional. Echipa de teatru a Căminului cultural Deleni, raionul Vaslui, a prezentat în premieră piesa „S-a furat un mire“, într-o interpretare demnă de orice teatru profesionist cu tradiție. Senzațional. În cadrul Centrului școlar agricol Poarta Albă, învață o mie de elevi arta agriculturii și a creșterii vitelor, după o programă analitică superioară și în condiții pe care niciun poet cu o imaginație prodigioasă de odinioară nu le putea sau nu cuteza să și le închipuie. Senzațional. În regiunea Iași în cadrul Sparta-chiadei republicane au participat — rețineți bine cifra — peste o sută patruzeci de mii de tineri și care s-au întrecut în competiții sportive de amploare. Senzațional. La Aninoasa, în mină, echipe de tineret au luat inițiativa înfrumusețării galeriilor. „Frumosul cotidian“ pătrunde în subteran, acolo unde pînă acum douăzeci de ani colcăiau „viermii pămîntului“. Electricitatea, curățenia, ordinea, varul, fac munca în abataj plăcută și spornică. Senzațional. La uzinele de produse sodice „Ocna Mureș“ muncitorii și tehnicienii au realizat o sută unsprezece inovații care au îmbunătățit procesul de producție, decurgînd din efortul lor inspirat și creator economii de trei milioane de lei. Senzațional. Duminică trecută două mii de oameni din Turda au admirat timp de patru ore programul artistic prezentat de muncitorii de la „Industria sîrmei“. Dansuri populare, orchestre de muzică ușoară, soliști vocali buni să fie prezentați și la programul de „varietăți“ al televiziunii. Senzațional. La clubul sindicatului de la Șantierele navale din Oltenița s-au deschis deunăzi două expoziții: „Șantierele văzute de membrii cercului de artă plastică“ și „Șantierele Oltenița în obiectivul fotografic“, amîndouă manifestările aparținînd pictorialilor și fotografilor amatori locali. Senzațional.

Și registrul acestui „senzațional“ ar putea fi continuat fiindcă nu e vorba de un „senzațional“ care „scandalizează imaginația și busculează psihologia“, ci de marele senzațional firesc — și aici intervine paradoxul — de senzaționalul care cu fiecare zi devine tot mai obișnuit și mai întîlnit la fiecare pas.

Termenul și-a schimbat semnificația. Senzaționalul a devenit fapt divers. Și nu e la mijloc nimic senzațional. Viața.

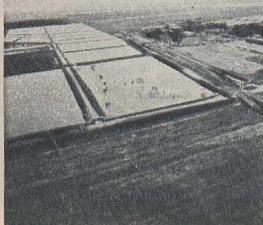
Căltătea orezului se obține nu numai după solul respectiv, ci și după puritatea boabelor.

COPERTA NOASTRĂ

Plantație de orez în cîmpul Bărăganului, fotografiată din elicopter.

Fotografie
de S. STEINER

BELLARDONE

pe malul Dunării

Ecunoscut și-i apreciat în multe țări din lume. Îl cheamă Bellardone. Mai are o sumedenie de frați: Krasnodar, Pierrot, Nano-Vialone, Agostano, Maratelli, Banloc.

Noi, românii, îl apreciem pe Bellardone, în mod special, când îl consumăm sub formă de pilaf. Femeile care vor să-și spo-

rească frumusețea țin la Bellardone pentru că el constituie materia primă pentru pudra cea mai fină.

Așadar, este vorba despre orez.

Pe scara agriculturii mondiale planta aceasta ocupă o suprafață aproape egală cu a porumbului. Desigur, aceasta are o explicație pe deplin întemeiată:

valoarea nutritivă a orezului e deosebit de mare. Un kilogram de orez egalează, din acest punct de vedere, 3 kg carne de vacă sau 7 litri de lapte ori 1,5 kg de piine. Bineînțeles că orezul își valorifică unitățile nutritive cel mai bine în combinație cu alte produse agroalimentare.

La noi există o oarecare tradiție în cultivarea orezului. În trecut nu s-a făcut pe o scară largă, deoarece amenajarea terenurilor pentru orezării, lucrare fundamentală, era o muncă deosebit de grea: se făcea cu sapa. La ora actuală amenajarea orezăriilor se face însă mecanizat, cu buldozere și screpere.

În ultimii ani, datorită cercetărilor științifice, a asigurării bazei tehnico-materiale, orezăriile au cucerit terenuri tot mai întinse. Și ceea ce e important e faptul că ele nu iau din pământul destinat cerealelor. Se nasc acolo unde era împărăția broaștelor și a țintarilor, în locurile inundabile — cum sînt luncile Dunării și ale unor riuri.

Deci, într-un fel, orezul dă valoare anumitor pămînturi. Un

doctor italian, evidențiind importanța orezului în valorificarea terenurilor sărăturoase și mlăștinoase, spune: „Il rizo è l'oro dei salini e dei palustri”. (Orezul este aurul sărăturilor și al mlaștinilor).

Dat fiind că planta aceasta pretențioasă are cerințe biologice deosebite, ea face casă bună numai acolo unde — în perioada vegetației — are din belșug trei lucruri: apă, lumină și căldură.

TOATĂ VIAȚA CU PICIOARELE-N APĂ ȘI CAPUL ÎN SOARE

La gospodăria agricolă colectivă „8 Martie” din comuna Chirnovi, raionul Oltenița, cultivarea orezului are un stagiul de două decenii. Producții mari — de peste 5.000 kg la hectar — au fost realizate abia în ultimii 2-3 ani (în 1960 gospodăria a obținut pentru producții mari de orez premiul II pe țară).

Vrînd să-l cunoaștem pe Bellardone mai îndeaproape, am

George CIUDAN
(Continuare în pag. 21)

Orezăria gospodăriei agricole colective „8 Martie” din Chirnovi. Vedere parțială.

**ALBUM
FOTOGRAFIC
1964:**

REGIUNEA PLOIEȘTI

Rafinăria Ploiești-Nord. Instalația de rectificare a benzinei.

EMINESCU

în grafică

de Paul CONSTANTIN

Dacă ilustrarea textului literar este, în general, un proces foarte gingaș, de mare răspundere artistică, interpretarea plastică a imaginii poetice pune probleme deosebit de spinoase: cu atât mai dificile cu cât acest mod de expresie este mai înaripat de fantezie și, totodată, mai sintetic, mai bogat în semnificații, uneori pînă la saturație, ca în versurile celui mai mare poet al romînilor.

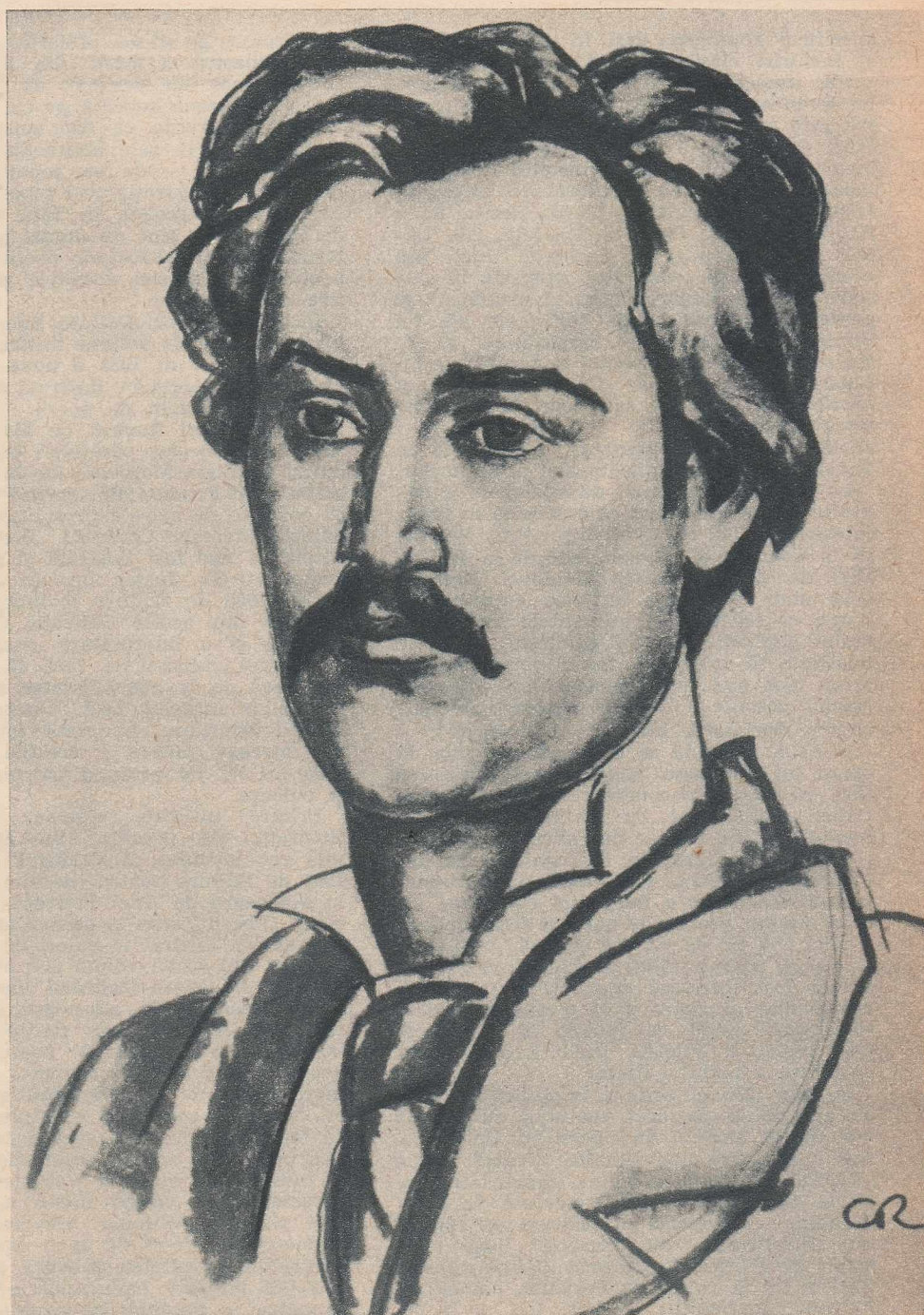
Adăugînd la aceste dificultăți și condițiile din trecut, foarte neprielnice dezvoltării ilustrației de carte, ca gen, este explicabil de ce edițiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost rarissime și fără însemnătate artistică înaintea primului război mondial; deci timp de vreo treizeci de ani după moartea poetului.

Deși în pictura romînească se afirmaseră artiști ca Grigorescu, Andreescu sau Luchian, în grafică Iser, Ressu sau Șirato, totuși poeziile lui Eminescu nu-și găsiseră încă ilustratorii.

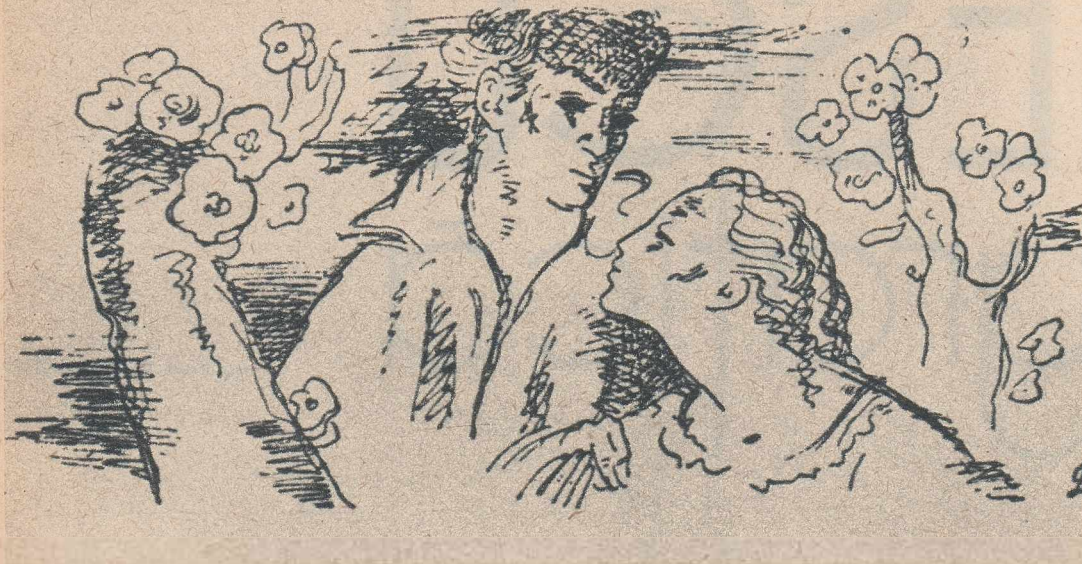
Edițiile ilustrate ale operei lui Eminescu au fost destul de puține chiar și între cele două războaie mondiale. Iar o bună parte dintre artiștii care au ilustrat versurile lui Eminescu înainte de eliberarea țării, deși destul de dotați, nu au putut pătrunde profunzimea ideilor, nu au vibrat la fantezia marelui poet. Ei s-au limitat la traducerea ad litteram a narațiunii în plastică, într-o concepție fals romantică, fie ca A. Murnu — în spiritul ilustratorilor germani de basme din secolul al XIX-lea — fie ca Al. Poitevin Schelety, pe linia celor francezi. În ediția bibliofilă a poeziilor lui Eminescu, tipărită la București în 1929 de Editura Națională Ciornei cu 12 acuarele facsimile și desene de A. Murnu, în pofida prezentării grafice îngrijite și a unor desene de calitate, ilustrațiile-planșe traduc într-o viziune plată, convențională, mai mult cuvintele decît ideile poetului. Așa, de pildă, acuarela făcută pentru poezia „Venere și madonă”, alătură, neutru, strict expozitiv, imaginea Venerei din Milo și cea a Giocondei de Leonardo.

De altfel, această viziune plată a poeziei eminesciene o întîlnim și la alți artiști ai vremii, printre care și A. Bordenache, autor al gravurilor unei alte ediții bibliofile, foarte bogat ilustrată, tipărită în condiții tehnice deosebite de „Cartea Romînească” în 1944. Acesta, de pildă, introduce în ilustrația la poezia „O, mamă, dulce mamă” o copie, direct fotografică, a portretului mamei poetului.

O anume depășire a acestui nivel l-au marcat similigravurile pictorului A. Brătescu-Voinești tipărite în volumul editat de Editura Ramuri, din Craiova, în 1930. Artistul a încercat o aprofundare a spiritului eminescian, într-o viziune mai aproape de

Camil RESSU
Portretul lui Mihail Eminescu

Gheorghe LABIN
 Ilustrație la „Ce e amorul?”

specificul românesc, deși în gravuri răzbat și înriuriri clasice și înriuriri preraphaelite.

Mai deosebit în istoria ilustrării poeziilor lui Eminescu, dinaintea eliberării țării noastre, este volumul publicat în 1939 — cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea poetului — de Municipiul București, lucrare la care au colaborat cu ilustrații, frontispicii și vignete: Camil, Ressu, Jean Al. Steriadi, Al. Poitevin Schelety, Gh. Labin, G. Zlotescu și A. Ceglakof. Unele din aceste ilustrații, cum sînt planșele în culoare ale lui Ressu pentru „Luceafărul” și pentru „Făt-Frumos din tei”, cele ale lui Steriadi pentru poeziile „Singurătate” și „Pe același drum”, frontispiciile în peniță ale lui Labin pentru poeziile „Ce e amorul?” și „Scrisoarea a IV-a” sau cele ale lui Zlotescu pentru poeziile „Cu mâine zilele-ți adaugi” și „S-a dus amorul”, se apropie de sensibilitatea și bogăția de idei a versurilor.

La un nivel mai înalt de înțelegere a spiritului eminescian stau și gravurile în lemn, datorite lui Th. Kiriacoș Suruceanu, ilustrații la volumul de poezii publicat la Iași în 1943 de Editura Cartea Moldovei. Deși pe linia unui romantism întîrziat, exprimat în forme ce trădează și influențele secesionismului german, Kiriacoș izbuteste, în unele ilustrații, să transmită florul versurilor într-un mod mai contemporan; mai ales cele pentru poeziile: „Înger și demon”, „Melancolie”, „Scrisoarea I-a” sau „Luceafărul”.

O nouă perioadă în istoria ilustrațiilor la opera lui Eminescu începe după eliberarea țării noastre. Concomitent cu dezvoltarea criticii eminesciene, cu schimbarea întregii mentalități, în funcție de ridicarea generală a nivelului cultural, în anii statului de democrație populară s-a produs și o impetuasă dezvoltare a ilustrației de carte.

În amplul proces de naștere și dezvoltare a unui nou tip de cultură și artă, desfășurat la noi în ultimii 15-20 de ani, ilustrația nu a mai fost înțeleasă doar ca un adjuvant ornamental al cărții, ci ca o creație de sine stătătoare, avînd ca funcție să lărgască, prin desen și culoare, posibilitatea de comunicare a textului literar.

În anul 1950, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de la nașterea poetului, au apărut mai multe lucrări din opera lui Eminescu. Așa a fost, cea mai amplă, o nouă ediție bibliofilă a poeziilor cu o prezentare de Mihai Beniuc și ilustrații colorate de Jules Perahim. — publicată de Editura de stat — sau „Făt-Frumos din lacrimă” ilustrat în culori de Florica Cordescu și „Călin nebunul” ilustrat tot în culori de Perahim, ambele în Editura tineretului.

Deși aceste lucrări marcau doar începutul unei noi viziuni în ilustrația eminesciană, se deosebeau totuși, hotărît, de cele dinainte, printr-o mai mare sensibilitate și îndrăzneală a fanteziei, apropiindu-se astfel de spiritul poetului. Desenul în alb pe albastru — Făt-Frumos călare — și imaginea lui

Făt-Frumos pe stîncă, proiectat pe vastitatea verde-albastră a mării, din ilustrațiile la „Făt-Frumos din lacrimă” de Florica Cordescu sau scena evocînd pe cei „Trei ficiori voinici de frunte ca trei șoimi voinici de munte / viu în zale îmbrăcați, pe cai negri-ncălecați” — de pe coperta la „Călin nebunul” și ilustrația ce-l reprezintă pe Călin cu spada scoasă, în fața castelului — de Perahim — sînt nu numai pline de fantezie, elan și atmosferă poetică, dar de o acuitate a expresiei, specifice gândirii artistice contemporane.

În anii următori Editura tineretului a publicat o serie de volume ilustrate din opera lui Eminescu: în 1953 o nouă ediție „Făt-Frumos din lacrimă”, ilustrată de Al. Alexe, în 1955 un volum de poezii alese (Biblioteca școlărilor) ilustrat de Maria Constantin și „Somnoroase păsărele”, cu ilustrații în culori de Ligia Macovei; iar în 1958, a treia ediție „Făt-Frumos din lacrimă”, cu ilustrații colorate, de mare expresivitate și fantezie, datorite Marcelei Cordescu. „Somnoroase păsărele” a mai fost ilustrată și de talentatul acuarelist Gh. Juster, într-un volum publicat în 1956 de Editura în limbi străine.

Multe din aceste ilustrații vădesc o înțelegere și o interpretare nouă, modernă, a creației eminesciene, fără să se îndepărteze însă de la autenticitatea sentimentelor și ideilor marelui poet. Dimpotrivă, poziția lui Eminescu, înaintată față de epoca sa, întreaga putere a creației sale, încep abia azi să fie profund pătrunse în desen și culoare.

Printre ultimele volume, mai ample, ilustrate, ale poeziilor lui Eminescu, se află cel intitulat „Luceafărul”, publicat în 1961 de Editura pentru literatură, cu desene în alb-negru de Anghel Petrescu-Tîpărescu, și altul, „Poezii”, scos în același an de Editura tineretului, ilustrat în culori de Perahim.

Acest din urmă volum are o însemnătate specială în istoria ilustrării operei lui Eminescu. Realizate în alb-negru și o culoare, ce diferă în funcție de conținut, imaginile inspirate lui Perahim de poeziile lui Eminescu sînt sintetice concepute, relevînd cu mare putere de evocare semnificațiile textului. Valoarea concepției artistului stă înaintea de toate, în felul cum adecvează ideea plastică, modernă, poeziei eminesciene. Fantezia și îndrăzneala cu care Perahim exagerează caracteristicile, creînd într-o nouă mentalitate plastică polifonia universului poeziei eminesciene, diferă de la o operă la alta. Păstrîndu-și unitatea stilistică personală, pe întregul portativ eminescian — de la liric la satiric — Perahim izbuteste să accentueze cele mai semnificative părți ale textului. În ansamblu, cu această serie de ilustrații, artistul a încercat o adevărată reconsiderare, în plastică, a poeziei eminesciene în spiritul zilelor noastre.

Anul acesta, împlinindu-se șaptezeci și cinci de ani de la moartea poetului, Editura

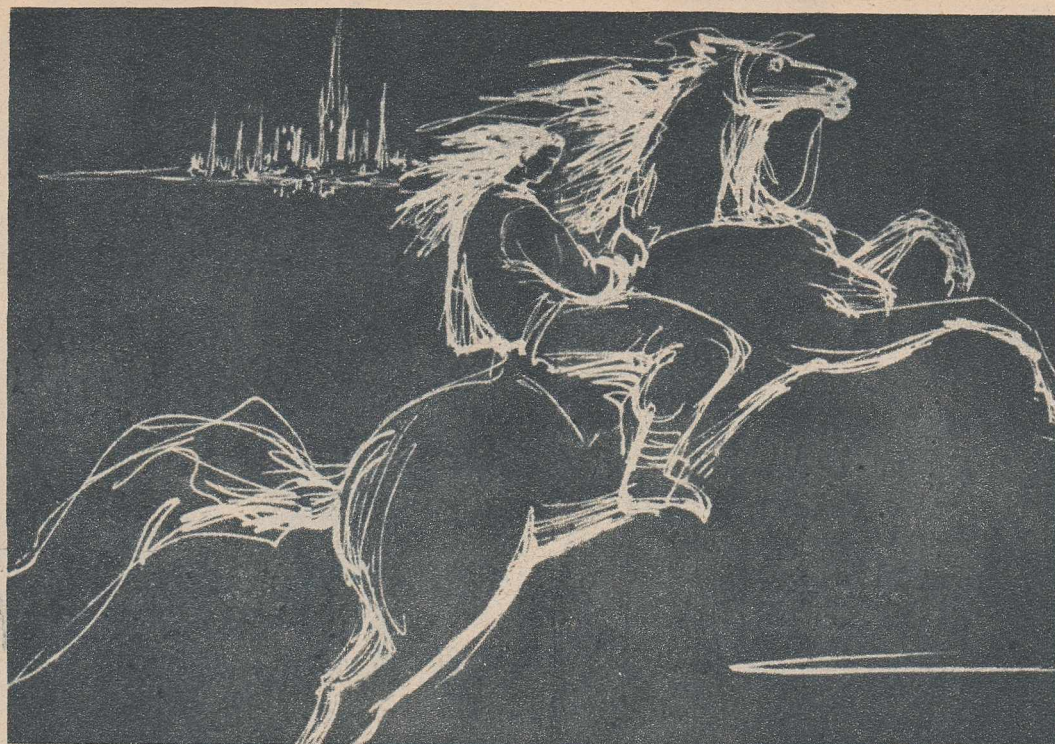
pentru literatură publică o nouă ediție bibliofilă, în admirabile condiții tehnice și artistice, cu desene în peniță de Ligia Macovei (volumul se află la data acestui articol, în curs de tipărire). Artistă, o veche și pasionată interpretă a poeziei românești — a ilustrat versuri de Eminescu, Arghezi, Geo Bogza, Miron Radu Paraschivescu, Breslașu, Tulbure, Nina Cassian etc. — sau a celei universale — Desnos, Salvatore Quasimodo, Garcia Lorca, Lermontov etc. — atinge acum, prin arabescul desenelor de o deosebită finețe și putere de evocare, o treaptă calitativ nouă, în ilustrarea operei eminesciene.

Jean STERIADI
 Ilustrație la „Singurătate”

Jules PERAHIM
 Coperta la „Călin nebunul”

Florica CORDESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din lacrimă”

Marcela CORDESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din lacrimă”

Jules PERAHIM
Ilustrație la „Crăiasa din poveste”

Angi PETRESCU-TIPĂRESCU
Ilustrație la „Făt-Frumos din tei”

Th. Kirlacof
SURUCEANU
Ilustrație la
„Înger și demon”

● Și în acest caz abuzul dăunează...

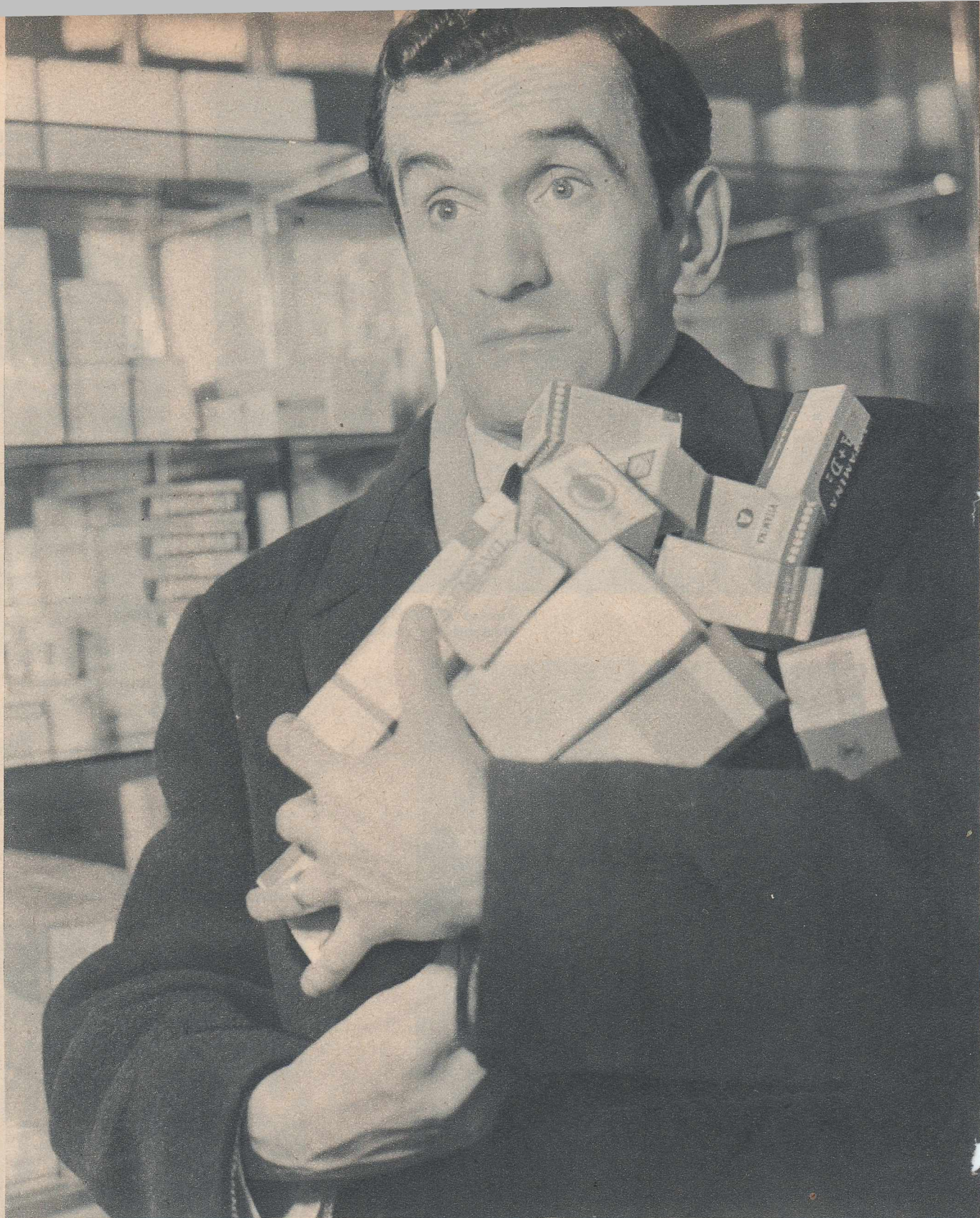
● „Autotratarea”, o plagă modernă.

● Remedii care îmbolnăvesc.

● Ce este patologia terapeutică?

● Obișnuința cu medicamente nu este o a doua natură.

● Război și pace în lumea preparatelor farmaceutice.

atentie!
MEDICAMENTE

O regulă de aur: întrebați mai întâi medicul.

Medicina cunoaște în prezent „epoca de aur” a terapiei; năcicînd ea n-a dispus de un arsenal mai bogat în medicamente ca în zilele noastre. După ultimele statistici internaționale sînt cunoscute astăzi în industria farmaceutică peste 650.000 de produse medicamentoase de sinteză și peste 30.000 de compuși naturali. Un labirint în care e ușor să te pierzi...

În țările capitaliste, din cauza sistemului de consultații cu plată, adesea inaccesibile omului de rînd, s-a ajuns la situația paradoxală în care pacientul, transformat ad-hoc în medic, se tratează singur. În Franța, de pildă, se consumă peste 400 de tone de medicamente pe zi, dar numai o mică parte din acestea sînt prescrise de medici.

În țara noastră datorită dezvoltării continue a industriei farmaceutice — care oglindește preocuparea statului pentru sănătatea oamenilor muncii — medicamentele, vîndute la un preț redus, au ajuns la îndemîna tuturor. O

să ținem seama de faptul că orice medicament este o substanță străină care, introdusă în organism, poate produce nu numai vindecarea bolii, ci și efecte contrare. Orice medicament comportă ceea ce medicii numesc „riscul terapeutic”; de aceea, chiar cel mai anodin medicament se poate dovedi nociv dacă este luat fără indicații din partea doctorului.

Fiecare bolnav își are individualitatea sa, felul său personal de reacție; unele medicamente care în aceeași boală sînt salutare unuia, pot fi defavorabile altuia.

Medicamentele luate fără prescripție medicală pot „masca” adesea simptomele bolii grave care numai tratată în mod științific ar putea fi vindecată. Iată, de pildă, cazul unei mame care, la starea febrilă a copilului, a administrat din proprie inițiativă antibiotice. Doza a fost prea mică pentru a vindeca, dar suficientă pentru a masca semnele unei meningite care se declanșă. Boala a evoluat insidios, iar medicul chemat în cele din urmă nu a mai putut face mare lucru. Copilul a rămas cu sechele importante: surditate, tulburări de vedere, deficiență psihică.

COMBATEȚI CAUZA, NU EFECTUL

Multe manifestări patologice ale organismului se pot dovedi utile în anumite împrejurări și nu se cer neapărat combătute cu medicamente. Tusea este foarte necesară pentru evacuarea unor secreții bronșice și nu trebuie calmată cu orice preț cu siropuri luate la întîmplare. Vărsăturile într-o intoxicație alimentară pot salva viața bolnavului și nu are rost încercarea de a le opri. Aceasta este însă cea mai mare greșeală a celor care se auto-tratează: de a se adresa simptomului, efectului, și nu cauzei, de a trata, de pildă, durerea de cap și nu afecțiunea care o provoacă.

Tot astfel se poate întîmpla cu o serie întregă de simptome: lipsa de poftă de mîncare, durerile, colicile, edemele etc. Este irațional și adeseori dăunător dacă față de aceste semne, în mod automat și fără a le cunoaște cauza, se reacționează cu medicamente menite să le suprimă.

Profanii pot fi uneori înșelați de puterea sugestivă a numelui unei specialități farmaceutice, comițînd grave greșeli. Așa, spre exemplu, cordiazolul și cordamina sînt două medicamente cu o bună acțiune asupra circulației periferice, dar nu exercită un efect mai pronunțat asupra cordului, după cum poate ați fi tentați să credeți din cauza denumirii lor. Preparatul cu numele atît de promițător: „ser neurotonic” este indicat în unele stări de debilitate și convalescență, dar poate fi dăunător în hiperexcitabilitate nervoasă sau stări de agitație.

S-ar mai putea da încă numeroase exemple care demonstrează că numele unui medicament sau „faima populară” de care el se bucură nu constituie o indicație suficientă pentru aplicarea lui de către oricine.

SOMNIFERELE ȘI... PUII DE GĂINĂ

Fără a nega rolul însemnat al medicamentelor, trebuie subliniat

că cel dintîi principiu al terapiei este tratamentul general, adică totalitatea factorilor fizici și igienico-dietetici care contribuie la însănătoșire. Acesta poate fi adesea la fel de important sau chiar mai important decît cel medicamentos. Astfel, dacă în malarie, sifilis, comă diabetică, rolul medicamentului este hotărîtor iar tratamentul general insuficient — dimpotrivă, în unele boli funcționale (nevroză cardiacă etc.) sau chiar în ulcer gastric și duodenal, tratamentul general cîntărește mai greu, reglementarea regimului alimentar, suprimarea tutunului, alcoolului și excitanților, odihna etc., dovedindu-se mai valoroase decît medicamentele. În unele forme de maladie ulceroasă, un repaus de mai multe zile la pat și un regim igienico-dietetic adecvat este suficient, de multe ori, pentru a face să scadă durerile chiar fără folosirea medicamentelor. Astfel, la loturi identice de bolnavi, tratați unui numai cu repaus și regim alimentar și alții cu medicamente diverse, s-au obținut exact aceleași rezultate.

În ce privește modul de acțiune a medicamentelor este bine să știm că efectul acestora în organism încetează după o anumită perioadă. Această durată de acțiune este limitată, depinzînd de timpul pentru ca medicamentul să

posibilă prin obișnuirea treptată a organismului, dar ea nu este lipsită de urmări.

DE LA „ARSENICOFAGI” LA MITRIDATISM

Unii alpiniști, așa-numiții „arsenicofagi”, ajung să consume doze toxice de arsenic pentru a se stimula și a-și ușura mersul pe munte. Ei sînt însă niște intoxicați cronici al căror organism se impregnează cu arsenic.

Această formă de obișnuință se numește „mitridatism”, de la regele antic Mitridate, care, temîndu-se că va fi otrăvit, a încercat să se obișnuiască cu otrăvurile, luînd zilnic cantități din ce în ce mai mari. Această „practică” este însă întotdeauna scump plătită. La toxicomani (morfinomani, cocainomani), paralel cu fenomenele de obișnuință a organismului, se produce scăderea rezistenței față de alți agenți nocivi. Treptat, organismul slăbește, ajungînd la epuizare totală sau la tulburări mintale.

Medicamentele pot produce, de asemenea, reacții neobișnuite, chiar luate în doze terapeutice. Anumite persoane prezintă o sensibilitate specială față de unele medicamente, nesuportînd chiar cantități foarte mici. Se cunosc numeroase cazuri de hipersensibilitate la piramidon, chinină, extracte de ficat, penicilină, vitamina B₁ etc.

ANTIBIOTICELE, ALERGIA ȘI DEZECHILIBRUL BIOLOGIC

Abuzul de medicamente prezintă, așadar, aspecte foarte diferite. El cauzează în ultimă instanță neajunsuri mai mari decît maladia inițială. Există astăzi o întregă patologie medicamentoasă care cuprinde numeroase boli terapeutice, adică cauzate de medicamente.

Pe „lista neagră”, antibioticele figurează pe primul loc. Ele au salvat, fără îndoială, milioane de vieți omenești, dar folosirea lor abuzivă a dus la un număr de efecte negative ce nu pot fi trecute cu vederea.

Mulți le utilizează în scopuri profilactice. Dar la ce bun un antibiotic dacă infecția nu este sensibilă la acțiunea lui?! Sînt boli, de exemplu gripa, în care se obțin astfel rezultate de-a dreptul contrare celor scontate, apar complicații grave.

Trebuie amintit că acțiunea antibioticelor nu se exercită numai asupra microbilor patogeni, ci și asupra microorganismelor care în mod normal se află în corpul omului. Se ivesc, astfel, dezechilibre biologice urmate de invazii de ciuperci — fungii — și de microbi rezistenți la antibiotice. Acești dezechilibri biologici, care se manifestă de data aceasta în „flora” tubului digestiv, face să dispară microorganismele care produc vitaminele naturale ale organismului. Apare astfel o lipsă de vitamine (B₁, B₆, B₁₂, K, acid folic) care trebuie suplinită prin intro-

(Continuare în pag. 10)

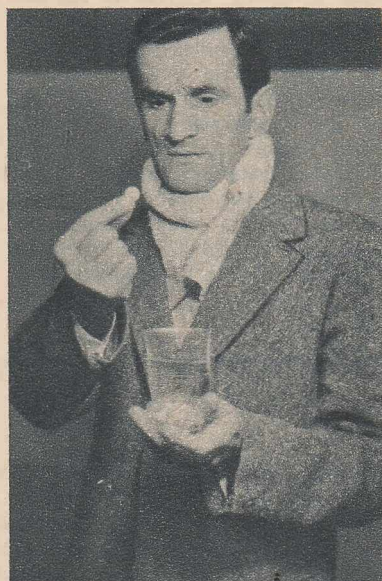

statistică arată că în 1958 consumul de medicamente pe cap de locuitor era de circa șapte ori mai mare ca în 1949. Aceste cifre arată, desigur, o ridicare a nivelului sanitar al populației. Există însă și un alt aspect al acestei accesibilități a medicamentelor (și problema se pune, bineînțeles, nu numai la noi); ne referim la folosirea lor abuzivă și necorectă, cu urmări cîteodată din cele mai grave.

Ideea generală că medicamentele vindecă nu este întocmai exactă. Mai precis, nu este completă.

O „MASCĂ” ÎNȘELĂTOARE

Paracelsus spunea încă acum 400 de ani: „Toate substanțele sînt otrăvitoare; numai doza face ca o substanță să nu fie otrăvitoare”. Trebuie într-adevăr

fie distrus sau eliminat pe căile naturale ale organismului. Eliminarea o asigură organele specializate în acest scop, în primul rînd ficatul și rinichii. Cunoașterea acestui lucru este necesară ori de cîte ori se ia un medicament. De ce? Pentru că în cazul unor deficiențe în funcționarea acestor organe, medicamentul trebuie administrat cu prudență sau chiar evitat. Este interesant de observat, de pildă, că puil de găină poate fi adormit pe un timp nelimitat cu o doză mică de luminal, deoarece nu poate distruge și nici elimina acest somnifer.

Unul din cele mai mari pericole ale medicamentelor luate în mod abuziv sau necontrolat este obișnuința. Acest fenomen silește pe pacient să mărească mereu doza, pentru a obține efectul dorit. Suportarea dozelor mari de hipnotice, chinină, arsenic și multe alte medicamente, este într-adevăr

ducerea unor vitamine din afară ca atare (complex B) sau conținute în drojdie de bere, iaurt.

RECORDUL INGRIJORĂTOR AL SOMNIFERELOR

Să trecem în revistă și alte abuzuri de medicamente mai des întâlnite. Somniferele dețin un record îngrijorător în această privință. Consumul mondial al somniferelor atinge cifre impresionante: în Suedia, de pildă, el este de 12 tone pe an, în S.U.A. 336 de tone.

Dintre somnifere dau mai multe accidente barbituricele, al căror reprezentant este binecunoscutul luminal.

La bolnavii cu nevroze, totul începe de obicei cu... o simplă rețetă medicală. Toxicomania apare, apoi, din cauză că se continuă în mod nejustificat folosirea barbituricului cu scopul de a exclude insomnia sau de a reduce starea de anxietate.

Chiar fără a se ajunge la toxicomanie, abuzul de somnifere, și în mod special de luminal, duce la modificări ale sistemului nervos: bolnavii devin supărațioși, dușmănoși, certăreți, gândesc mai încet, pierd ușor firul ideilor, pot prezenta amețeli, tremurături.

Substanțele „tranchilizante” (liniștitoare) sînt acele substanțe care reduc starea de tensiune psihică, diminuează anxietatea și calmează individul fără să provoace somn. Descoperirea lor a însemnat un progres important în terapia medicală, mai ales cea neuropsihică. Dar... atenție! Carboxinul, de pildă, azi tranchilizant preferat, duce, întrebunțat timp îndelungat, la toxicomanie.

Cel mai cunoscut stimulent este desigur cafeina, avînd ca principiu activ xantina. Folosită peste măsură, sub formă de medicament sau de cafea, cafeina pro-

voacă și ea obișnuință și fenomene de intoxicație cronică: insomnie, neliniște, palpitații — simptomele putînd progresa pînă la un delir moderat.

Aminele reprezintă un alt grup de substanțe stimulative, al căror tip este benzedrina. Reclama făcută acțiunii stimulative a acestora este însă răspunzătoare și pentru numeroase excese. În țara noastră consumul este îngredit prin eliberarea lor numai pe bază de rețete medicale cu „timbru sec”.

INCREDERE ÎN MEDICAMENTE ȘI ÎN ȘTIINȚA MEDICALĂ...

Înseamnă oare toate acestea că trebuie să renunțăm la medicamente? Nicidecum! În lupta de veacuri cu boala ele au constituit o armă prețioasă a medicinei. Epoca noastră a cunoscut realizări excepționale în acest domeniu; doar în ultimele decenii s-au descoperit antibioticele, corticosteroizii (ACTH, cortizon), tranchilizantele, unele vitamine (B₁₂ și altele) și hormoni, substanțe chimice speciale cu acțiuni în boli grave (cancer, lepră), seruri și vaccinuri care asigură rezistența organismului împotriva unor boli contagioase: poliomielita, difteria, febra tifoidă etc.

Boli considerate pînă mai ieri incurabile pot fi astfel tratate cu succes. Ciurma, care a provocat numai în India (între 1898 și 1908) în medie 500.000 de decese pe an, a devenit vindecabilă prin medicamente realizate în ultimii ani. Lepra, boala atît de îngrozitoare socotită timp îndelungat un fel de „pedeapsă divină”, este astăzi perfect tratabilă. Depistată la timp și tratată cu sulfone, lepra se vindecă pe deplin. Tot astfel au fost puse la punct metode de tratament eficiente împotriva unor flageluri ca sifilisul și tifosul, fără

a mai vorbi de boli ca turbarea, trahoma, scarlatina, febra tifoidă etc.

Chiar cancerul, considerat înamicul public nr. 1 al sănătății omului, a devenit, în anumite condiții, vindecabil. În stadiile incipiente ale formelor localizate, un rol primordial în tratament, în afara metodelor clasice (chirurgia și radioterapia), îl joacă și citostaticele, cu ajutorul cărora se obțin rezultate remarcabile.

Succese spectaculoase s-au înregistrat și în psihiatrie. Cămașa de forță și alte mijloace de constrîngere din cele mai barbare, aplicate în trecut bolnavilor, au fost desființate, fiind înlocuite cu noua medicație tranchilizantă. Șocuri insulinice, somnoterapia ca și noile produse farmaceutice aduc restabilirea și ameliorări pronunțate în nevroze astenice, melancolie, manii.

Ca urmare a progreselor realizate în terapie, datorită programului larg de măsuri sociale și medicale, multe boli în trecut larg răspîndite în țara noastră dau în prezent un procent din ce în ce mai mic de îmbolnăviri. Comparativ cu anul 1938, în 1958 mortalitatea prin boli infecțioase a scăzut de la 95,4 la 24,9 la suta de mii de locuitori; mortalitatea prin tuberculoză a scăzut de la 167,5 la 33,8 la suta de mii de locuitori. În fine mortalitatea generală a scăzut de la 19,1‰, cît era în 1938, la 8,3‰ în 1963, iar mortalitatea infantilă — de la 17,9‰ la 5,5‰ în 1963.

Aceste cifre ne însuflă încredere în știința medicală aflată în permanent progres, în posibilitatea tratării și vindecării unor boli din cele mai grave.

Un fapt trebuie însă să fie clar: așa cum am mai subliniat, remediile, fie ele cele mai noi, mai rare, mai scumpe sau cu numiri mai bizare, nu sînt eficiente decît dacă tratamentul este con-

ducător de medic, singurul în drept să-l indice și să-l aplice.

„...DAR NU ÎNTINDE MÎNA UȘURATIC SPRE ORICE DROG”

Să nu renunțăm, deci, la medicamente, dar să declarăm război abuzurilor. Să respectăm cu strictețe indicațiile, contraindicațiile și modul de administrare a medicamentelor prescrise de medic.

Să avem încredere, înainte de toate, în capacitatea naturală de refacere a organismului, în procesele normale de apărare ale corpului nostru și să nu recurgem la medicamente pentru orice simptom. Să considerăm chiar durerea drept un „paznic” prețios și să nu-l „adormim” cu medicamente înainte de a fi cercetat cauza cu ajutorul examenelor și analizelor medicale.

Amintim în încheiere cîteva versuri citate de prof. Louis S. Goodman, de la Universitatea din Utah (S.U.A.) și prof. Alfred Gilman de la Universitatea „Yeshiva”, New York, în prefața la ediția a II-a a lucrării „Bazele farmacologice ale terapiei”, tradusă de curînd și în romînește. Aceste versuri parafrazează sfatul dat în „Hamlet” de Polonius fiului său Laertes:

„Leacul de-al cărui drept să te
însoțească te-ai încredințat,
De inimă îți-l prinde cu cercuri
de oțel;
Dar nu întinde mîna ușuratic
Spre orice drog, abia ieșit pe
lume”.

Dr. EM. ROMAN
Fotografii de S. STEINER

Ilustrația realizată cu concursul actorului Puiu CĂLINESCU de la Teatrul satiric-muzical „C. Tănase” din București.

TIATĂ
Ă...

...ASOCIEREA unor medicamente în mod neștiințific poate duce la anularea efectelor? De exemplu: stricnina cu luminalul, coteina cu morfina ș.a. Alteori, luînd împreună două medicamente, din unirea lor poate lua naștere o substanță toxică: astiel, din calomel și sarea de bucătărie rezultă sublimatul, foarte otrăvitor. Asocierea digitalici cu calciul poate provoca oprirea inimii.

...MULTE medicamente dintre cele mai banale cu contraindicații precise, ceea ce face ca administrarea lor îndelungată fără avizul medicului să fie dăunătoare? Aspirina este contraindicată în ulcerul gastric și duodenal

activ; piramidonul, la bolnavii cu tulburări de coagulare a sîngelui etc. ...CELE mai multe îmbolnăviri ale aparatului respirator sînt produse, la copii, de virusuri față de care penicilina și streptomicina nu au nici un efect? Tratamentul acestor boli necesită alte prescripții medicale.

...ABUZUL administrării de calciu poate avea un efect contrar, adică de demineralizare? În aceste cazuri, calciul se elimină sub formă de fosfat de calciu, împrumutînd fosforul necesar chiar din „depozitele” organismului.

...NU puțini sînt aceia care, încrezători în efectul miraculos al vitaminelor, le consumă în doze exagerate, uneori fără

nici cea mai mică nevoie? „Moda” vitaminelor poate avea urmări dăunătoare din pricina acumulării în exces a vitaminelor în organism.

La persoanele sănătoase cantitatea de vitamine necesară organismului se poate obține pe cale alimentară, cu excepția vitaminei C, care de obicei este diminuată iarna.

În cazul unor avitaminoze este necesar să știm că acestea survin cel mai frecvent în cadrul unor carențe alimentare generale, privind toți factorii esențiali, în special proteine și lipide, și unele minerale (calciu, fosfor). De aceea corectarea acestor avitaminoze nu se realizează numai prin administrarea izolată a vitaminei respective, ci și

printr-un tratament general și un regim alimentar bogat, rațional.

...ADESEĂ mijloacele simple, de corectare a regimului de viață, sînt mult mai eficiente decît somniferele în stări de insomnie? Dacă totuși insomnia persistă, consultați medicul înainte de a face uz de hipnotice.

...NU trebuie să folosiți sedative fără indicație medicală? După tipul de sistem nervos, ele pot produce reacții diferite. La bolnavii la care predomină supraexcitația sistemului nervos, luminalul dă rezultate bune, pe cînd cel la care predomină procesul de inhibiție, suportă greu lumina-

lul, în schimb se simt bine la bromuri.

...NU todeauna medicamentul cel mai nou este și cel mai bun? Pentru ca să fie recunoscut eficient el trebuie să treacă proba timpului. Și în materie de terapie, uneori tocmai medicamentele mai „la modă”, se demodează cel mai curînd.

...FOLOSIREA din proprie inițiativă și fără indicații bine precizate a medicamentelor pentru slăbit poate da accidente grave? De altfel, obezitatea se datorește uneori unui aport caloric superior necesității. La tratamentul medicamentos, se impune, așadar, și un regim alimentar corespunzător.

NAGASAKI

După trei ore de la decolarea din Tokio, avionul companiei J.A.L. (Japan Air Lines) cu care călătorim se rotește lin deasupra golfului Nagasaki, situat pe coasta de apus a insulei Kyushu, la extremitatea sudică a arhipelagului japonez. Admirăm prin fereastra avionului panorama golfului lung de trei kilometri, presărat cu insulițe de corali acoperite cu vegetație tropicală de un verde intens.

Nagasaki, oraș cu o populație de circa 350.000 locuitori, este cel mai vechi port deschis japonez. Istoria sa începe în secolul al XII-lea, când fondatorul șogunatului*) de la Kamakura a dăruit districtul respectiv unui feudal băștinaș. Nagasaki Kotaro, de la care provine numele — păstrat pînă în zilele noastre — al orașului japonez.

În trecutul mai îndepărtat, Nagasaki nu a cunoscut o prea mare dezvoltare; dar începînd din secolul al XVI-lea, el devine un important centru de comerț exterior. La cheiul său acostau vase comerciale din Portugalia, Spania și Olanda; la rîndul lor, negustorii japonezi au

*) Teritoriul al cărui stăpîn era șogunul — mare proprietar feudal japonez.

transformat treptat portul într-un important nod de comunicație cu Filipinele, Thailanda și China. După 1637, în timpul perioadei de autoizolare a Japoniei, orașul a rămas singura legătură cu lumea exterioară a acestei țări. Nagasaki are deci meritul de a fi permis pătrunderea în Japonia a culturii europene în toate domeniile științei și artei, jucînd astfel un rol important în modernizarea și ascensiunea rapidă a țării din secolele XIX și XX.

O vizită prin oraș îți reînvie în primul rînd în minte zguduitoră tragedia petrecută aici în timpul celui de-al doilea război mondial, cînd — la 9 august 1945 — a doua bombă atomică aruncată asupra Japoniei a transformat într-un morman de ruine înfloritul cartier Urakami. Pe o suprafață de 79.000 m² toate clădirile au fost dărîmate sau arse. Numărul morților s-a ridicat la 73.884, iar cel al răniților, dintre care mulți au pierit ulterior, ca urmare a bolii actinice — la 76.796. Este impresionant să vezi azi, pe locul epicentrului exploziei, statuia păcii — monument de un puternic realism, creat în 1955, la 10 ani după catastrofă, de ce-

lebrul sculptor japonez Seido Kitamura. Statuia, avînd o înălțime de 9,6 metri, reprezintă un bărbat cu mîna dreaptă îndreptată spre cer, ca pentru a aminti generațiilor viitoare dezastrul ce s-a abătut din senin asupra orașului, în timp ce stînga este întinsă orizontal, într-un gest ce pare să spună că asemenea orori nu vor mai fi niciodată îngăduite. Întreaga lucrare, adînc interiorizată și totodată plină de forță și vitalitate, este menită să amintească celui care o privește că e dator nu numai să nu uite, ci să și lupte pentru interzicerea și distrugerea mijloacelor de exterminare în masă.

Turistul străin se îndreaptă apoi spre terasele, înecate în verdeața cocotierilor și palmierilor, de pe dealul din mijlocul orașului, de unde poate avea o privire de ansamblu. Aici am vizitat și faimoasa „Glover Mansion“, în care — spune legenda — Cio Cio San a așteptat cu devotament reîntoarcerea necredinciosului Pinkerton.

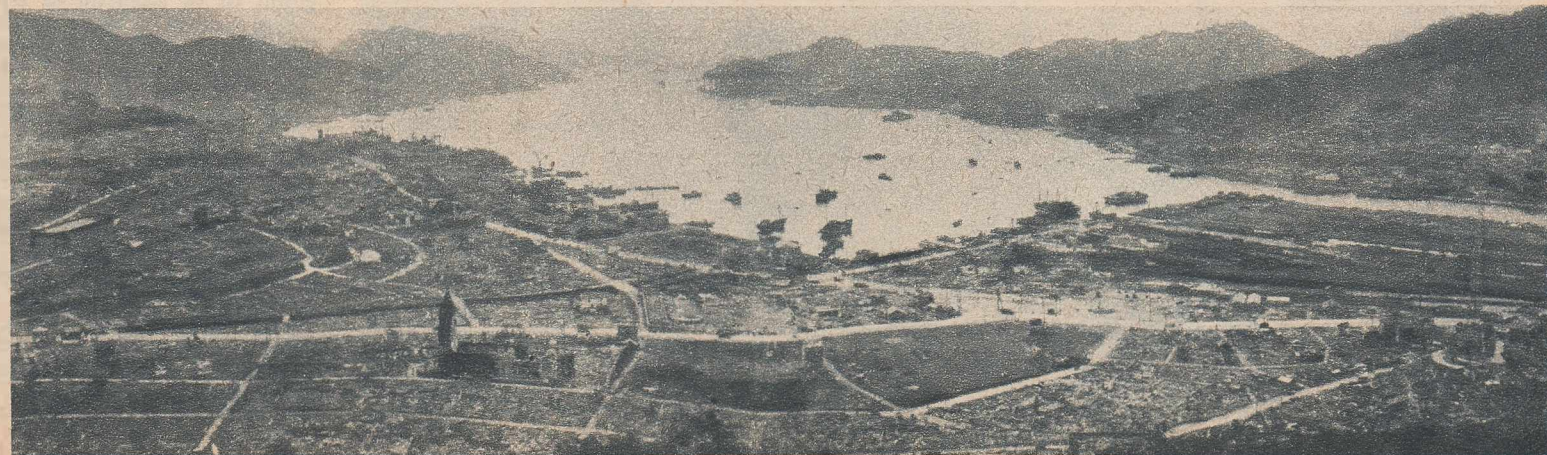
Nagasaki este bogat și în alte monumente de artă, ca de pildă vechiul „șrain“ (templu șintoist) sau templul Sofukuji, găzduind vechi statui budiste. Dar ceea ce impresionează mai mult este viața care pulsează în orașul refăcut din ruine. În port — prin care intră și ies anual milioane de tone de mărfuri de tot felul — se pot vedea zeci de vase de pe tot globul. În marile șantiere navale „Mitsubischi“, situate în partea de nord-vest a orașului, se construiesc anual nave cu un tonaj total de aproape un milion de tone, multe din ele modern automatizate. Produsele uzinelor de aparataj electric din Nagasaki sînt binecunoscute nu numai în Japonia, ci și în multe țări ale lumii.

Nagasaki de azi este un oraș în plină dezvoltare, care se înscrie pe harta lumii nu numai prin legendele care l-au imortalizat și prin trecutul său tragic, ci mai ales prin rolul important pe care-l joacă în dezvoltarea relațiilor comerciale dintre Japonia și alte țări ale lumii.

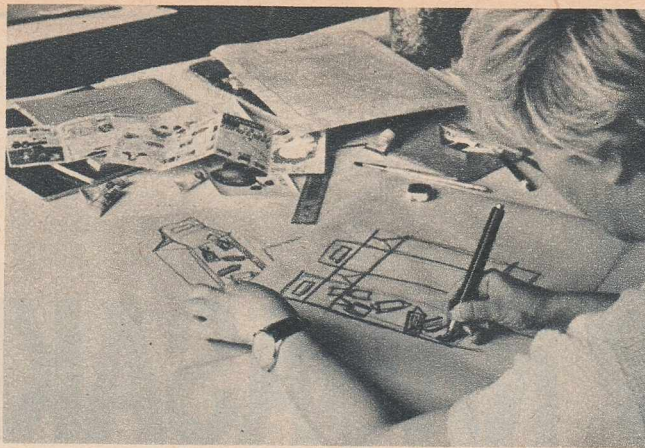
Ing. Radu COMȘA

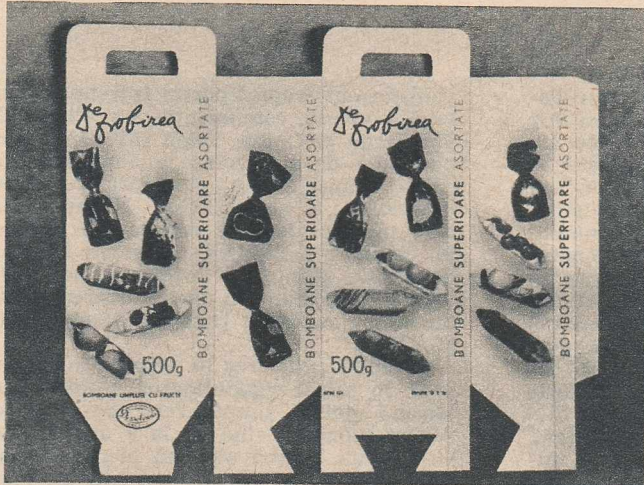
Vedere generală a orașului Nagasaki, înainte și după explozia bombel atomice.

Drumul ambalajului începe de pe masa de lucru a graficianului.

Proiectul realizat de artist prinde apoi vlată industrială prin reproducerea tipografică.

Și lată-l în sfârșit, în minile celui cărui a fost destinat.

...și tot

Ne-am întrebat: care sînt criteriile după care se confecționează îmbrăcămintea unui produs? De ce unii biscuiți au haină de celofan iar alții de staniol? Există oare o modă a ambalajelor? Cine gîndește forma sticlei de Cotnari și cum au ajuns ambalajele conservelor românești să stîmească atîta interes la țîrgurile internaționale? Un specialist în problemă ne-a informat că avem peste o mie de produse alimentare preambalate și că fiecare dintre acestea își are tehnologia sa de ambalare, materialul său și chiar o grafică specială. Numai pentru ambalajele industriei alimentare — ni s-a spus — se folosesc anual peste 30.000 tone de hîrtie și cartoane, din care 6.000 tone trec prin mașinile poligrafice și se transformă în frumoase policromii.

Firește, există criterii precise în alegerea unui ambalaj. Criterii funcționale și estetice. Funcționalitatea ambalajului trebuie înțeleasă în raport cu asigurarea integrității și conservării produsului, cu mijloacele de ambalare și de transport. Latura sa estetic-publicitară este însă determinată de imaginația artistului creator, de natura materialului, de posibilitățile de reproducere poligrafică sau de realizarea în serie industrială.

Problema ambalajelor implică deci o întregă activitate, care începe cu studii, încercări, căutări, documentare, continuă cu creația artistică și pretinde relații cu diverse institute de cercetări și ministere.

★

Nu știu dacă cîneva a cronometrat cît durează gesturile vînzătorului care umple o pungă cu zahăr, îi cîntărește exact conținutul, apoi o închide manual. Dar punga colorată de zahăr toș pe care o luați singur de pe raftul magazinului cu autoservire a fost imprimată, confecționată, umplută, dozată și închisă perfect în exact o secundă. Mașina automată de ambalat înghite în dozatoarele ei circa 85.000 kg de zahăr în 24 ore și zvîrle afară 60 de pungi pe minut, în condiții de igienă perfectă și sub supravegherea a doar doi oameni!

Poate că ați și gustat cîteva din sortimentele de biscuiți produse de noul combinat „Dobrogea” din Constanța. Înainte însă de a le cunoaște gustul (și vă asigurăm că este excelent) v-au atras fără îndoială ambalajele lor elegante și denumirile cu rezonanțe poetice — Tomis, Albatros, Dunărea, Miorița, Carmen... Omul pedant și foarte grijuliu cu privire la igienă poate fi liniștit: pe acești biscuiți — care au străbătut o linie de fabricație de peste 100 m lungime și au ieșit în cîte 75 de pachete pe minut, ambalați într-o hîrtie impermeabilă, lipită fără vreun adeziv ci doar printr-o presare rapidă la cald — pe acești biscuiți nu a pus mîna nimeni, niciodată! Foarte curînd vom avea în magazine noi tipuri de ambalaje individuale pentru bomboane: mașinile realizează ambalarea în staniol și celofan imprimat a 350 de bomboane pe minut. Este aproape imposibil de urmărit cu ochiul liber

i, o problemă de conținut

Citeva din noile ambalaje ale unor noi dulciuri.

viteza de lucru a unor asemenea agregate. Da, ambalarea a devenit un proces industrial, realizat cu mijloace industriale. Cu cele mai moderne mijloace industriale.

★

E lesne de imaginat că toate aceste agregate înghit cantități imense de materiale. Dar ele obligă totodată la materiale cu caracteristici superioare, cu anumite proprietăți tehnologice, cu indici ridicai de rezistență mecanică. Hîrtia pentru biscuiți de care vorbeam mai sus — ca și cea pentru înghețată de altfel — este acoperită cu ceruri microcristaline pentru impermeabilitate și copolimeri care conferă proprietatea termosudantă. Celofanul este acoperit după imprimare cu o altă peliculă termoplastică, transparentă. Foliile de aluminiu pentru ciocolată, brînzeturi, unt, biscuiți sînt cașerate pe o hîrtie-suport pergaminată. Untul și margarina se preambalează în pergament natural vegetal... Tehnica modernă și-a spus aici cuvîntul, un cuvînt hotărîtor, la care au de colaborat atît industria constructoare de mașini cît și industria chimică. De fapt, una depinde nemijlocit de cealaltă: se construiesc mașini noi de ambalat (și trebuie subliniat că pe plan mondial apar mereu soluții inedite) în funcție de elaborarea unor noi materiale ce conferă produselor excepționale condiții de conservare.

Se tinde astăzi către ambalarea produselor proaspete sub vid, în folii poliamidice, datorită cărora păsările tăiate, carnea, brînzeturile, pot fi păstrate timp îndelungat fără condiții speciale de temperatură.

Așadar, există o modă a ambalajelor? Da, există! Ea este condiționată în primul rînd de introducerea tehnicii noi, de dezvoltarea industriei de materiale pentru ambalaje. Cîte probleme de conținut, la o pro-

blemă (aparent) de formă, cum e cea a ambalajelor!

★

În fiecare din ultimii ani, fie că noi, cumpărătorii, am înregistrat sau nu fenomenul, ni s-au oferit produsele industriei alimentare în circa 1.200 de modele de ambalaje! E într-adevăr o cifră! Și toate acestea au fost create de un colectiv de vreo 20 de oameni, grupați în serviciul de creație ambalaje și tipărituri din Ministerul Industriei Alimentare. Rezolvarea grafică a ambalajului după prealabila elucidare a problemelor funcționale și în concordanță cu posibilitățile de reproducere poligrafică, iată cerințele esențiale ale activității de aici. Da, tableta de ciocolată, conserva de mazăre sau gemul de caise trebuie să fie astfel ambalate, încît să ispitescă, să cheme și să rețină privirea, să ofere în ultimă instanță și o satisfacție estetică, dar ambalajul trebuie să și informeze.

Evident, ambalajul are și o funcție de informare. Grafica sa poate anunța sau sugera conținutul, dar consumatorul cere ceva mai mult! Inscripțiile laconice de pe ambalajele noastre nu „prezintă” suficient produsul, deși „pachetul” de text ingenios plasat în compoziția grafică poate sluji pînă și esteticii ambalajului. Cumpărătorul va fi astfel informat asupra calităților conținutului, a modului de preparare, a modului de păstrare etc. Este foarte important de știut că pastele făinoase se prepară în 15 feluri, că biscuiții cu unt trebuie păstrați la loc întunecos, că sortimentul cutare de conserve poate fi consumat în mai multe feluri, rece sau încălzit... Un început timid s-a făcut la noile ambalaje de paste făinoase și la conservele de carne. Metoda trebuie extinsă. Fiecare produs își are de altfel cerințele sale grafice proprii:

etichetele de conserve, de pildă, pretind ca fructele sau legumele să fie reproduse cît mai exact, de preferat chiar prin fotografii color, asociate cu texte scrise elegant și plasate pe un fond viu, luminos. În schimb, ambalajele produselor zaharoase sau ale vinurilor superioare au ceva din grafica copertei de carte. Dacă o căpsună fotografiată agfa-color se dovedește pe deplin fotografică și cît se poate de îmbietoare, juleurile sau bomboanele de ciocolată — oricît de gustoase ar fi ele — nu dovedesc pe hîrtie aceleași virtuți. În ambalarea lor, fantezia creatorului poate interveni mai liber, se pot realiza compoziții dintre cele mai variate, tratate fie cu elemente decorative, fie cu elemente figurative. Ați remarcat desigur și dv. eleganța unor etichete de ciocolată ale fabricii „București” (ciocolata cu alune, cu coniac, extrafină) sau noile cutii de specialități de ciocolaterie: Folol, Rapsodie de toamnă, Dalia, Janduis, Mamaia etc. Circa 25 de sortimente de băuturi superioare au căpătat și ele, în ultima vreme, o serie de noi și atrăgătoare ambalaje. Linia simplă și fină a desenelor de pe etichete se armonizează cu literele textelor, tratate foarte diferit, de la litera „imperială” la cea mai modernă. Rezolvate uneori în maniera vitraliului, avînd alături ornamentațiile prețioase ale unor vechi hrisoave, etichetele se străduiesc să sugereze specificul regiunii căreia îi aparține vinul și în general să aibă — mai ales în cazul băuturilor de export — un caracter național. Dacă băutura cere — prin natura sa — un ambalaj mai... vioi, țigaretă pretinde o soluție sobră, un desen și un text simplu. Avem, desigur, reușite în acest domeniu (cităm țigările Snagov, Lux, Golf), dar fără îndoială că mai pot fi găsite încă destule soluții pentru a face mai

interesant și mai modern pachetul de țigări cotidian, cel foarte accesibil ca preț.

Să semnalăm acum un fenomen greu de înțeles: s-au realizat la noi — precum arătam — ambalaje izbutite pentru brînză topită, pentru biscuiți rotunzi, pentru ghiveci sau pentru gemul de prune. Aici, deși primul îl deține funcționalitatea ambalajului, s-au găsit și foarte bune rezolvări grafice. Și iată că în cosmetică și parfumerie — domeniu în care estetica ambalajului joacă un rol esențial, sticlucă de parfum avînd uneori și un rol decorativ — se bate pasul pe loc de multă vreme. Cutii cu forme desuete, îmbrăcate în materiale demodate, sticlucă greoaie și încărcate, bușoane urite și nepractice, toate acestea aruncă o lumină nefavorabilă asupra unor produse de bună calitate. Au existat unele bune intenții rămase în proiect; sînt de asemenea în curs de tipărire unele cutii noi, dar cu aceste cîteva floricele e greu de crezut că se poate face primăvară...

Forțe de creație există, fără îndoială. Dacă frînarea vine dintr-o inerție în cadrul sectorului respectiv din minister sau dintr-un sistem greoi de avizare — cum de altfel presa a sesizat în ultimul timp — trebuie procedat așa cum, cu mai multă vreme în urmă, s-a făcut la sectorul de conserve: de revăzut majoritatea ambalajelor în spiritul soluțiilor celor mai moderne. Pe planșetele creatorilor am și remarcat de altfel — aflate în faza finală — proiectele a circa 30 de ambalaje festive: casete pentru băuturi fine, produse zaharoase, țigaretă, parfumerie etc., toate purtînd o grafică semnificativă, adecvată evenimentului; ele vor fi lansate în rețeaua comercială cu prilejul celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei.

Și acum cîteva cuvinte despre ambalajul unor produse industriale. Ca funcție de protecție și prezentare ele nu ridică probleme tehnologice foarte complicate, totuși și aci sînt unele rămăneși în urmă. Cu excepția unor pungi de polietilen imprimate mai îngrijit, întreg sectorul de tricotaș și ciorapi suferă de lipsa ambalajelor. Acum 2-3 ani se părea de asemenea că s-a produs un reviriment la ambalajele pentru încălțăminte. Au apărut cutii cu desene specifice întreprinderilor producătoare. De atunci însă lucrurile au rămas pe loc. Sperăm totuși ca acțiunea să se extindă asupra tuturor categoriilor de încălțăminte.

Poate și datorită ritmului intens de lucru, mai apar încă unele rezolvări mai puțin reușite. Se simte că unele machete nu sînt duse pînă la capăt și că fantezia a fost uneori oferită cu zgîrcenie: trebuie, de pildă, regîndite și reproiectate ambalajele curente de biscuiți populari și unele ale produselor zaharoase. Ar fi poate indicat ca un grup de graficieni care poartă o asemenea activitate însemnată să se bucure de o îndrumare mai atentă din partea Uniunii artiștilor plastici.

P. SOARE
Fotografiile de H. BOIKO

LEBĂDA

povestire

de Ștefan GHEORGHIU

„Nu, n-ar fi trebuit să primesc ! își spuse Nelu Serafim când se apropie de atelierul secției de montaj. Cum o să dau ochii cu ea după toate câte s-au întâmplat între noi ?”

Întră totuși în atelier, dar nu mai înainte de a cumpăni o clipă în prag, cu ochii în pământ, la umbra ce i-o desena soarele de dimineață în cadrul ușii. Se încruntă și se furișă pe lângă perete, încet și resemnat, trăindu-și anevoie piciorul anchilozat, care-l stânjenia la mers. În fundul încăperii, fără să-și ridice privirea, trase aer în piept, aerul acela familiar, mirosind a vopsea și a fier călit în ciocotul aburilor, aerul care-i lipsise o lună și jumătate, cât zăcuse în spital, singur și nefericit, pe un pat alb, de campanie. Perceptibil, își dădu seama de prezența ei și se pîtulă după un maldăr de țevi groase, așezându-se pe o cutie ruginită, de carbid, la pîndă...

Acum trei ani, când ea venise în atelier să învețe meseria de sudor, el se rânise tăindu-și podul palmei cu o tablă zimțată și fata sărise de la locul ei, dăduse fuga la cutia cu medicamente și se întorsese într-un suflet să-l panseze. Grija asta aproape maternă îl impresionase. O cercetase cu incintă, uitînd de usturimea ce i-o provoca iodul, își apropiase gura de părul ei, respirînd îmbătat parfumul acela de hliac proaspăt și suav, îi căutase fruntea, gata s-o sărute. Ea scosese un strigăt scurt, de pasăre rînită, se retrăsese de lângă el și-l măsurase o secundă, încruntată.

— Nu se cade, tovarășe Serafim ! rostise Maria Nistor printre lacrimi. Drept cine mă iei ?

— Dar nu ți-am făcut nimic ! protestase el. Meriți o răsplătă și eu am vrut să ți-o dau...

— Păstrează-o pentru altele...

— Păcat ! Nu te credeam atât de sălbatică... Am putea să devenim prieteni...

— Prietenii mi-i aleg singură...

El căutase să alunge atmosfera aceea penibilă cu un zîmbet, apoi cu câteva cuvinte pe care le crezuse deosebit de inspirate :

— Tu ești prea bună ca să te jignesc. Nimeni n-o să-ți facă vreun rău aici, să știi. Toți te privesc cu drag și simpatie c-ai adus lumină și tinerețe printre noi, în colțul ăsta de lume. Ești lebăda noastră, da, Maria...

Dar ea nu-l mai asculta ; se ghemuise într-un colț întunecos și plîngea.

Se socotise întotdeauna un bărbat frumos și se întreba cum de ea-i rezistase și nu se lăsase copleșită de prezența lui. Ar fi vrut totuși să și-o apropie. O așteptase într-o seară la poartă, întîmpinînd-o surzător :

— Vrei să ne plimbăm puțin ? o întrebase.

— Vreau...

— Atunci să mergem în parc...

— Să mergem...

I se păruse că a câștigat o primă bătălie.

Luna, apărută într-un virf de copac, își amunca pulberea de argint asupra chipului ei, făcîndu-l și mai palid, și mai frumos. „O iubesc” ? se întreba el. Nu știa. Ii plăcea doar, era o fată cu trăsături minunate, de-o încăpăținare glacială, care-l îndrîjea.

— Să mergem, Maria ! îi spusese. Parcul e pustiu, plictisitor ! Nu se poate să nu-ți placă viața, muzica ! Intrăm la un restaurant, bem ceva și dansăm !

— Nu intru în restaurante și nici nu beau ! venise prompt, răspunsul.

— Ți-e teamă de mine ?

— Poate că da, poate că nu... Dar să știi, am iubit și eu un băiat, un om de nimic ! Era învățător în sat la noi ! Venea în casă la părinții mei, îl socoteam de-al nostru ! Într-o seară de iarnă ne-am pomenit singuri ! S-a purtat tare urît !

— Il mai iubești ?

— Da... pentru tot ce-a fost pînă în seara aceea...

Părăsiseră parcul stingheriți și o conduseseră pînă în centru unde se despărțiră fără o vorbă.

Uneori lumea, după o duminică însoțită, o întreba pe unde s-a mai plimbat și cum și-a petrecut ziua liberă, dacă s-a distrat bine sau nu. Maria Nistor își ridica ochii spre el, își țuguia buzele de un roșu aprins și răspundea cu oarecare mirare.

— Unde să mă duc ! ? Eu stau acasă cu mătușa Victoria și cu unchiul Lică, la care locuiesc ! Cîteodată mai vin pe la mine Petruța și Petre, consăteni de-ai mei și prieteni din copilărie. Stăm la masă, punem radio să cînte și-l ascultăm pe Petre care știe o mie și una de snoave.

— Și nu te plictisești ?

— Nu, că Petre mă iubește cu adevărat și dragostea curată nu plictisește.

— Vrei să mă fierbi ?

— Eu ?...

— Tu !...

— Nici nu mă gîndesc, deși nu mi-i clar ce dorești de la mine !

— Să termini cu Petre ăla !

Pe ea o pufnise rîsul.

— Grozav mai ești și dumneata, tovarășe Serafim ! Cum crezi c-aș putea să rup o prietenie din copilărie ! ? L-am chinuit destul pe băiatul ăsta cînd îmi fugeau ochii după învățător ! Era urît și eu îmi dădeam sufletul după frumos ! O dată a stat în ploaie, sub fereastra

mea, o noapte întregă. Părinții erau la oraș și el mă păzea cu credință ! Iar atunci cînd învățătorul și-a arătat chipul de fiară, tot Petre m-a scăpat ! Cînd m-a auzit strigînd a dat buzna pe ușă și l-a pocnit pe nemernic ! Păcat că-i urît...

El reținuse din toate cuvintele acelea „păcat că-i urît” și se simțise încrezător în sine, plin de speranță în gîndurile lui ascunse.

Rămăsese însă uluit într-o luni, cînd ea venise mai veselă ca ori-cînd, împărțîndu-i-se fără ocol :

— Iartă-mă că nu te-am invitat la cununia mea, tovarășe Serafim ! M-am măritat cu Petre !

Ascultînd-o, înțelese, cu inima sfîșiată, o realitate crudă. Da, n-a fost un joc. O iubea, o iubea cu adevărat și se simțea distrus.

— Ai făcut tu asta ? o întrebase. Cum ai putut ?

— Dar n-am făcut nimic rău ! răspunsese ea mirată. Mi-am ales bărbatul, tovarășul de viață și atîta tot !

— Și la mine... la mine nu te-ai gîndit ?

— De ce să mă gîndesc ?

Trîntise de pămînt aparatul de sudură și ieșise aproape plîngînd pe ușa atelierului. Nu s-a mai întors. Și-a cerut mutarea în altă parte, s-a înscris la școala de strungari și, fără s-o uite pe Maria Nistor, acum Tabinetu, a căutat s-o ocolească, să n-o mai vadă...

Nelu Serafim oftă și-și ridică fruntea din palme. Se uită la stiva de țevi și i se păru că visează, că se află într-o lume străină, necunoscută. Auzi însă un păcănit de fier încins sub dogoare, zări aceeași lumină trandafirie urcînd spre tavan și simți prezența Mariei. Se aplecă ușor și privi print-un tub, ca print-un ochean.

Simți un fior în trup, o furnicătură în mâini și-și privi brațele vîjzoase, pîrlite de soare, cu vinele puternice și întunecate.

„N-am știut cum să mă port, cum să-i devin drag !” momnăise. Crezuse pînă în ultima clipă că ea se lansase doar într-un joc, ca să-l facă să sufere pentru gîndurile lui necinstite, bănuite de mintea ei pătrunzătoare. El își dorise doar o aventură trecătoare și ea presimțise cu fiecare fibră a trupului pericolul ce-o pîndea. Alesese adevărul în locul minciunii, puritatea în locul murdăriei. A fost un timp cînd crezuse că frumusețea lui bărbătească este irezistibilă. Dar n-a fost așa. Totul pe lumea asta ține de anumite legături interioare și exterioare, așa cum firul ierbii ține de rădăcină, rădăcina de sevă, seva de pămînt, pămîntul de sistemul solar și așa mai

departe. Nu, nu putem face tot ce vrem și cum vrem. Viața își are legile ei bine definite, iar legile acestea, dacă nu sînt respectate, pătează și coboară sufletul, îți aduc disprețul și desconsiderația celor din jur...

N-o uitase pe Maria Nistor Tabinetu. Devenise strungar fruntaș, cîștiga bine, își cumpărase motocicletă și hoinărea în orele libere cu gîndul la ea. O zărise de cîteva ori cu bărbatul ei, cu Petre Tabinetu, care, gîndea el, nici pe departe nu e așa de chipeș ca el. „Cum a putut să se mărite cu el ?”... O enigmă fără de răspuns ! „Am s-o ademenesc și-am s-o fur !” își spusese într-o seară, pradă desperării. Nu, n-am să renunț la ea ! O iubesc și poate că și ea mă iubește, dar nu vrea, din ambiție, să recunoască !

Dăduse cîteva raite prin preajma casei ei. O așteptase mai multe seri la rînd în fața uzinei. O oprise chiar de cîteva ori și-o întrebase de sănătate, de familie și, într-un fel cam perfid, de soțul ei. Ea îi răspunsese întotdeauna grăbită, își lua rămas bun cu un zîmbet și dispărea în seară. Iar el, la pîndă, aștepta din partea ei o slăbiciune, o rătăcire.

Ocazia se ivise pe neașteptate. Era într-o după-amiază de vară, cînd el o văzuse dînd buzna pe poarta uzinei și uitîndu-se cercetătoare în jur. Își ambalase motorul și se apropiase de ea.

— Ce s-a întîmplat ? o întrebase.

— Nimic ! Mă uit după o mașină ! Trebuie să ajung într-un sfert de oră la gară că-mi vin părinții.

— Te duc eu !

— Nu-i nevoie !

— Ți-e teamă de mine ?

— Teamă ! ? De ce să-mi fie teamă ?

— Poate că-i gelos Petre ?

— Gelos ! ? zîmbise ea mirată.

— Atunci ?

— Nu vreau să te deranjez.

— Dar nu-i nici un deranj ! Chiar îmi face plăcere !

Maria Nistor Tabinetu îl privise o clipă, măsurîndu-l cercetătoare, cu ochii ei negri, aprinși în văpaia soarelui ce cădea la apus. Stătea încă la îndoaială, pe gînduri. Mai cercetă o dată strada, în lungul ei, cu nădejde. Nici o mașină.

— O să întîrzi ! rostise el și făcu deodată motorul să păcăne asurzitor, nervos.

— Ce zgomot faci ! glumise Maria. Parc-ai fi la Moși, la zidul morții.

— S-a supărat și ea ! îi întoarse el cuvîntul. Are și doamna motoci-

cleță suflet, sensibilitate. Nu-i place să fie disprețuită!

Frazele astea, rostite într-un fel caraghios și acompaniate de păcănitul inegal al motocicletei, stîmîră o veselie neașteptată pe chipul ei. — Grozav mai ești, tovarășe Serafim! Când vrei, poți să fii și draguț!

Sărise apoi pe negîndite la spate, în șa, sprijinindu-se de umărul lui puternic și protector. El schițase un surd de satisfacție pe care ea n-avea cum să-l vadă și nici să-l bănuie. Smucise motocicleta din loc, ocolise piața cu rondul ei de flori din fața uzinei și pornise cu viteză, glonț, pe șoseaua pustie.

În cinci minute fu la gară, dar nu opri. Ea îi strigă să întoarcă, chiar îi porunci, scuturîndu-l de umeri. El îi răspunse că mai sînt zece minute pînă vine trenul, că vrea s-o mai plimbe puțin și-o scoase într-o clipită afară din oraș, în plin cîmp.

Opri tocmai în pădure.

— Nu cobori puțin? o întrebă Nelu Serafim, fără să se uite la chipul ei încruntat, mofluz.

— Nu...

El culese de pe jos niște flori.

— Poftim! îi spusese întinzîndu-i-le.

Maria Nistor Tabinetu le luă cu sfială, mecanic. El profită de tulburarea în care fata coborîse, o cuprinse în brațe și o ridică din șa, împiedicînd cu piciorul motocicleta. Îi privi obrazul alb, nedumerit și, pentru că nu simți nici un fel de împotrîvire, o așeză pe iarbă, lăsîndu-se lîngă ea.

— Ce vrei? îl întrebă. Ce vrei de la mine? De ce m-ai adus aici?

Drept răspuns, Serafim îi cuprinse mijlocul.

O palmă îi arse însă obrazul și un glas ascuțit, plin de ură și de dispreț, îi spărsese urechea.

— Ești un nemernic! N-ai reușit încă să mă cunoști!

Se ridică brusc și se îndreptă spre șosea. El își trecu degetele peste obraz, apoi porni în urmărirea ei. „Nu, nu trebuie s-o las! își spusese. Am s-o domolesc și-am s-o fac să mă asculte“. O strigă desperat, poruncindu-i să se oprească. Dar ea luneca sprintenă printre copaci și Serafim o ajunse c-un ultim efort, aproape de drum, apucînd-o de braț și trăgînd-o spre el. O simțise sfîrșită, fără putere, și se bucura. Ea însă nu făcea altceva decît să-și caute un răgaz, un pic de repaus, pentru ca apoi, cu aceeași forță nebănuită, adunată de cine știe unde, să i se zbată între mîini și să strige alarmată. Iar țipetele astea, ca de ființă înjunghiată, ajunseră undeva, pentru că printre copaci își făcuseră apariția trei oameni cu coasele în spinare, nedumeriți și amenințatori în același timp. Unul dintre ei, un tînăr la fel de voinic ca și el, îi sărise în spate și-l împinsese cît colo.

— Ce vrei să faci? îi zise se a-cesta. Rușine!

Maria Nistor Tabinetu, eliberată, se ridicase și-o apucase împleticindu-se printre copaci. Plînsul ei cutremura liniștea pădurii și el, de jos, din iarbă, o urmărise cum se mistuie în inserare și avu un sentiment de rușine și scîrbă pentru sine însuși, pentru tot ce făcuse și avusese de gînd să facă. Când n-o mai văzu se uită la coșaii aceia, se ridică fără să le vorbească, se întoarse la motocicleta, cu capul în pămînt, zdrobit sufletește, culese mașina din iarbă, o ambală și dispăru cu viteză printre copaci, fără vreo țintă precisă. Răsucise ambreiajul inconștient, tulpinile lunecau pe lîngă el într-un joc fantastic, își zdrobise umărul de un arțar, îl biciuise peste obraz o creangă de alun, dar el nu simțise nimic în afară de-o desperare tul-

bure și de-o sete ucigătoare de necunoscut, de abis.

Seara, tîrziu, îl culesese dintr-un șanț o mașină a Salvării și-l duse, cu mare viteză, spintecînd văzduhul cu țipete jalnice de sirenă, la primul spital din oraș...

Nelu Serafim își înalță privirea. Maria Nistor Tabinetu lucra dincolo de țevi. Pe obrazul ei alb și gingaș se citea blîndețe, bunătate, cel puțin așa i se păru lui. Simți pe aproape pași și tresări. Cîțiva muncitori se apropiară și el se ridică brusc, prefăcîndu-se că a căutat ceva și n-a găsit. Se duse spre aparatele de sudură, trecu pe lîngă fată și, mai mult instinctiv, îi spuse „bună dimineța“. Maria Nistor Tabinetu îl cercetă fără ură și-i răspunse cu un glas cald și firesc la salut. El se așeză în locul de altădată, luă aparatul și-l cercetă.

— Nu poți să-mi faci urgent o lucrare? îl întrebă pe Nelu Serafim un muncitor necunoscut lui. Uite aici, vinclul ăsta...

El luă fierul și adaosul lui, un pilon gros de cinci milimetri, îl puse pe un suport și căută să-și arate priceperea de altădată. Îi tremură însă mîna, electrodul lovi în altă parte și el constată cu desperare că și-a pierdut îndemînarea și rutina de acum trei ani, cînd totul îi ieșea după voie. Suspini și încercă iar, dar aceeași greșeală se repetă și mîsul gros al muncitorului îl răni.

— Nu ești de meserie? îi spuse acesta. Se vede că nu ești! Te-au angajat fără să dai probă. Vreo prop-tea, așa-i?

Nelu Serafim își strînse capul între umeri, ca sub o lovitură năpraznică, înghiți în sec și tăcu. O zări pe Maria Nistor Tabinetu apropiindu-se și-și dădu seama înspăimîntat că ea luase parte, fără să vrea, la discuția aceea penibilă.

— Să nu vorbești așa! îi strigă ea, cu mustnare, omului acela. Dînsul m-a învățat meserie pe mine. E tovarășul Serafim, cel mai bun sudor din uzină, și nu-ți dau voie să-i vorbești astfel...

— Se și vede cît îi de bun! mormăi muncitorul. Era să-mi strice piesa.

— O să-ți fac eu lucrarea! îi zise iar fata și adună bucățile de fier de pe postament, ducîndu-se la locul ei de muncă unde începu să lucreze.

Nelu Serafim avea lacrimi în ochi și un nod în gît. „Uite că nu-i chiar atît de supărată pe mine, mă ajută!“ își zise. Și nu știa de ce se simțea atît de bătrîn și de neputincios, de parcă zilele se transformaseră în ani, pe negîndite.

— Ce-i cu tine, Nelule? auzi el un glas cunoscut. Te-ai întors la noi?

El încuviință fără o vorbă, uitîndu-se la Nică Petculescu, un bărbat de seama lui, cu care fusese prieten cîndva, înainte de a o cunoaște pe Maria. Petculescu ținea în mîini două bucăți de tablă pe care le lovea și care țiuiau gros, metalic.

— Ce bine! urmă Nică. Numai tu poți să-mi dai o cusătură ca lumea. Tablele astea trebuie legate, înțelegi?

Nelu Serafim se sperie, era o lucrare destul de grea și nu voia, după experiența de adineauri, să strice materialul și să se facă de rîs. Îl salvă și de data asta Maria Nistor Tabinetu, lebăda de altădată și

de acum, care se apropie și zise:

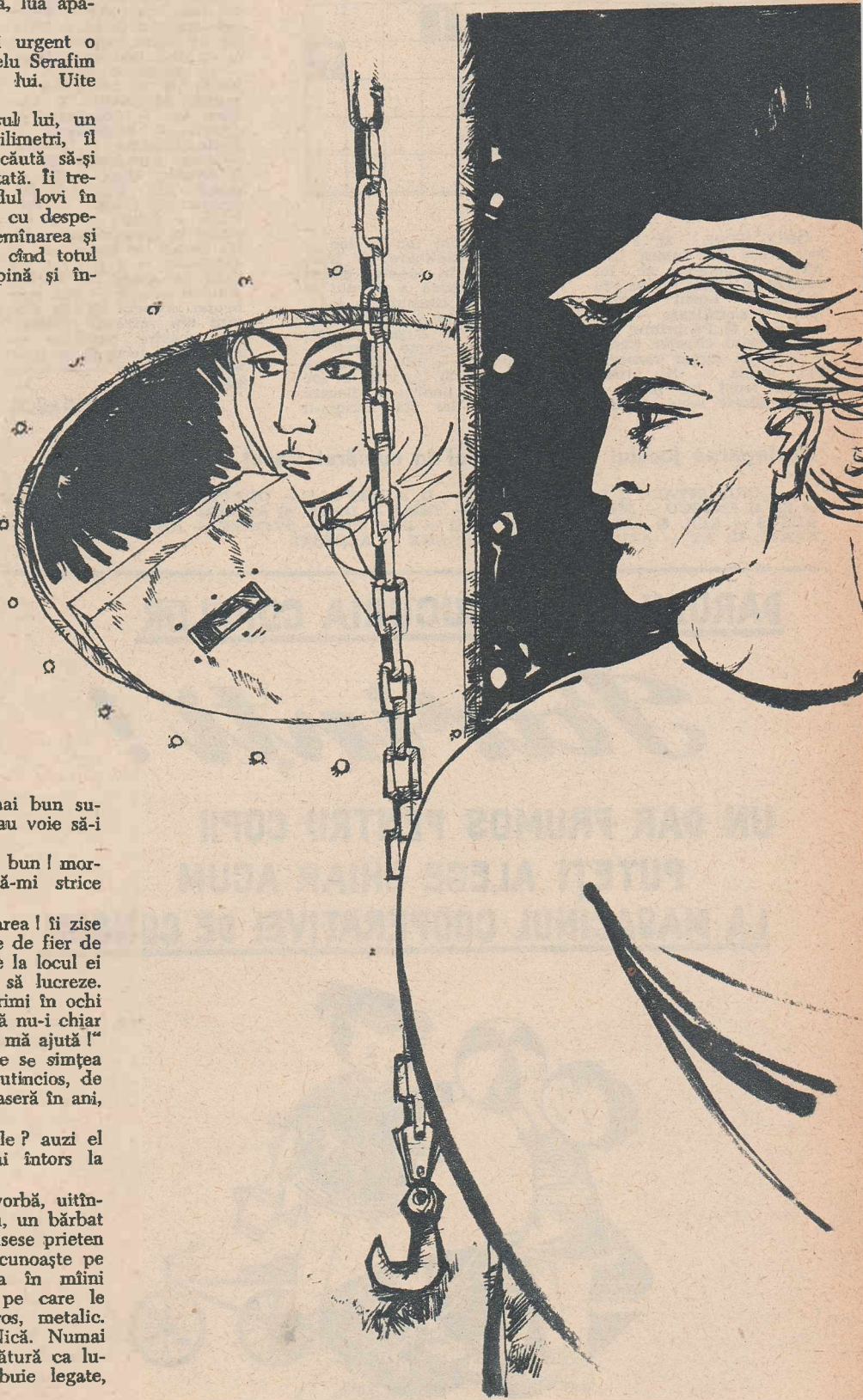
— D-apoi cine se pricepe la cusături mai bine decît o femeie, tovarășe Nică? O să fac eu țesătura asta migăloasă! Bizuie-te pe mine, iar pe tovarășul Serafim lasă-l să răsuflă o leacă și nu te mai năpusti asupra lui ca un vultur...

Nică Petculescu o urmă pe fată rîzînd. Nelu Serafim se uită după ei cu priviri toropite, grele, pierdute. Erau la doi pași, îi auzea cum își vorbesc despre muncă și sănătate, cu prietenie, fără alte gînduri. „N-am cunoscut-o! cugetă el. Nici-

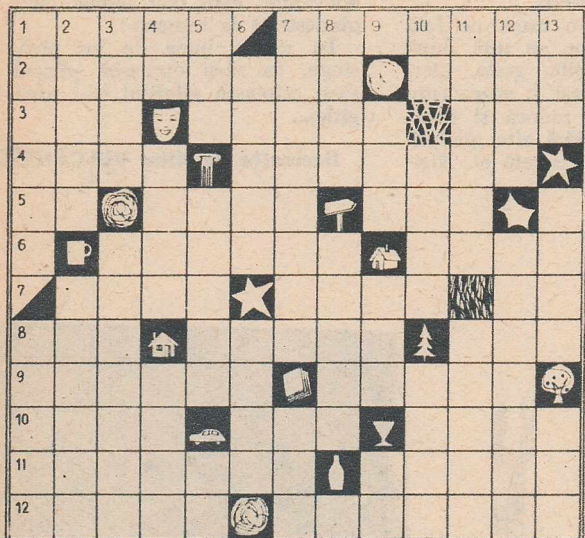
odată n-am cunoscut-o! Și-i o fată atît de bună! Și are un suflet atît de cald! Și uite, parcă o iubesc și mai mult acum, dar viața își are legile ei firești, iar legile astea nu pot fi călcate și torfelite, căci ele sînt construite din sentimente curate, adevărate, care pier atunci cînd te gîndești să le întinezi!“

Își mușcă buza de jos pînă la sînge, ca să-și oprească plînsul și să-și ostoiască gîlgîitul ce-i urca în gîtlej...

Ilustrație de Mihu VULCĂNESCU

ÎNCRUCIȘATE... PE LOC

ORIZONTAL: 1) Ființă imaginară din lumea basmelor populare ce locuiește de obicei în ape sau păduri — Locul nașterii (pl.). 2) Localizare — Loc la teatru. 3) Pe primul loc în cortegiul cifrelor (fem.) — Are un locșor rezervat în... inimă — Nu altfel. 4) La locul lui (fig.) — Nu-și găsesc locul. 5) Be-

te! — Din loc în loc — Pasăre răpitoare. 6) Înlocuiește în unele cazuri munca fizică a omului — Local de consumație (od.). 7) Locuințe — Piatră... turistică — Eugen Elefterescu. 8) Nume turcesc — Observat — Riu în Africa centrală. 9) Cu câte un loc reținut pentru... fiecare oră — Le stă mintea-n

loc (fem.). 10) Localitate în raionul Moinești — Prefix numeric — Își aveau locașul pe muntele Helicon (sing.). 11) În loc de clopoțel la casele moderne (pl.) — Care denumește locuri, localități. 12) Loc de dispute sportive — Li se oferă locul de cinste. **VERTICAL:** 1) Loc de muncă — Locul unde te simți cel mai bine. 2) Loc — Locul timbrelor din colecțiile filatelice (sing.). 3) Loc de pășune — Locuri libere! 4) Ocupă locul trei pe portativ — Mișcat din loc... cu forța — Mușcata-draacului (bot.). 5) Ține loc de odgon pentru piticii ce au de-a face cu Guliver — A rămâne la un loc — Rădă. 6) A indispuene — Prefix adversativ. 7) Din acest loc — Localitate în Spania. 8) Dependință la unele locuințe — Arbori ce cresc prin locuri umede. 9) Avantaj (fig.) — Nu se mișcă din loc — Tudor Oleriu. 10) Curse! — Cu loare — Ocupă un loc de cinste la teatrul de estradă. 11) Locuri de imbarcare și debarcare — A lua loc. 12) Oraș de seamă în istoria culturii noastre — Pus cam brutal la locul lui. 13) Cuvânt din refrenul cînteceelor noastre populare — Fiecare cu locul ei în atlasul astronomic — În locul acesta.

Mihai PĂTRAȘCU

Dezlegarea jocului „ALB” apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) SALCIMUL ALB — D. 2) URS ALB — ODETTA. 3) RI — LU — CRAB — EI. 4) ENESCU — MALAR. 5) H — I — TEMA — DATA. 6) ARȚARI — GRAUR. 7) ROU — ALBUȘ — REA. 8) AMIC — A — D — RI — L. 9) PAT — FLOARE — AB. 10) ANINATA — CARTI. 11) LT — ASINI — LAIT. 12) BASME — ALBEȘTI.

DARURILE SÎNT BUGURIA COPILOR

Părinți!

UN DAR FRUMOS PENTRU COPII
 PUTEȚI ALEGE CHIAR ACUM
 LA MAGAZINUL COOPERATIVEI DE CONSUM

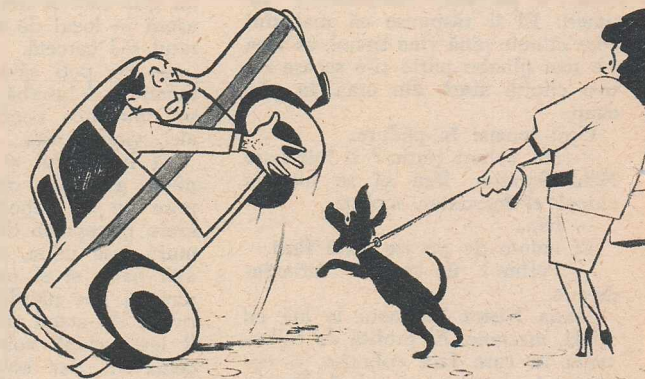

23 MAI — 1 Iunie
 DECADA CADOURILOR PENTRU COPII

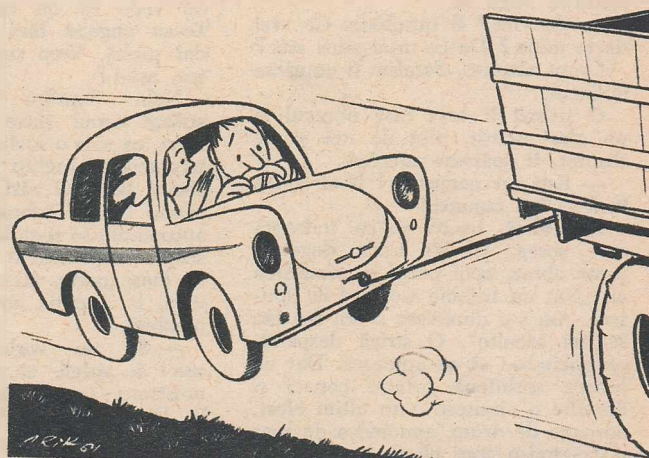
Rik AUERBACH

UMOR

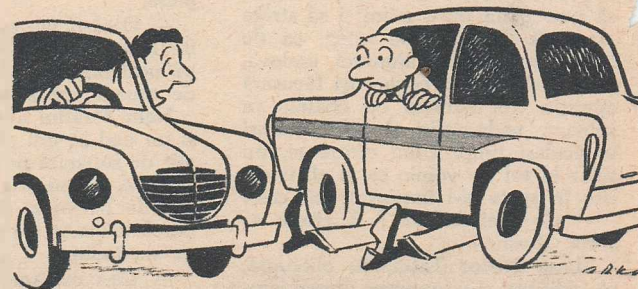
de mic litraj...

— La cucoană javra la o parte !!!

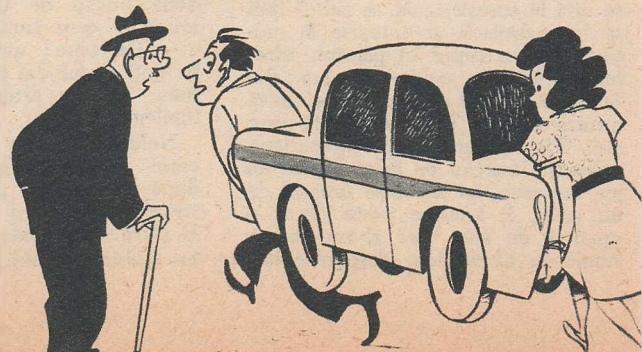

— Dragule, cu cât crezi că mergem pe oră?

— E bun mecanicul?
 — Nu știu dacă-i mecanic... că de-abia l-am călcat !...

— S-a stricat?
 — Nu !... Sîntem grăbiți !

Zona unde s-a petrecut dramatica aventură. Expediția, plecată din Lima pe calea aerului, a aterizat la Iquitos, de unde membrii săi au pornit spre Cocameros, lângă fluviul Yavari. Aici a început asediul collbelor din junglă în care s-au refugiat membrii expediției.

aseziați în junglă

Cu cîtva timp în urmă, agențiile de presă au anunțat o veste senzațională: în jungla Amazoanelor, la frontiera cu Brazilia, o expediție peruviană a fost atacată și încercuită de un trib de indieni instigați și conduși în acțiunea lor de către dezertori și contrabandiști de opiu.

În rîndurile care urmează cititorii noștri au posibilitatea să cunoască întâmplări inedite despre „cele șapte zile de coșmar indescriptibil”, așa cum au fost ele povestite de către cei care le-au trăit.

Autostrada „Simon Bolivar”, aflată în proiect, și care va fi gata pînă în 1975, urmează să facă legătura între Peru, Bolivia, Brazilia, Uruguay și Argentina. Ea va străbate una din cele mai sălbatice zone ale globului, regiunea superioară a Amazoanelor, atît de puțin cunoscută, atît de plină de mistere.

În primele zile ale lunii martie anul acesta 2 cartografi, 9 ingineri, 18 specialiști în mineralogie, topografie, agronomie și 6 hamali, în total 35 de oameni, au plecat să marcheze cotele noii autostrăzi de la Iquitos pînă la frontiera braziliană. Lor li s-a alăturat Pablo Garcia, un metis care cunoștea jungla și dialectele vorbite de indienii care trăiesc de-a lungul Amazoanelor.

NOAPTE ÎN PLINĂ ZI

Iquitos, un orașel cu 54.000 de locuitori, este ultimul punct al civilizației din nordul Perului. La numai 2 kilometri începe jungla tropicală... Abandonînd jeepurile, apoi caii, exploratorii și-au împărțit povara între ei. Coloana înainta anevoie, în condiții din ce în ce mai primejdioase. Machetele *) tăiau adevă-

*) Cuțite speciale folosite la tăierea trestiei de zahăr.

rate tuneluri prin păienjenșul de liane și plante uriașe. Hainele erau sfișiate de crengi și spini și din toate părțile se năpusteau asupra oamenilor roiuri de muște și țînțari. Mai ales marigui era neîndurător; mușcătura acestui țînțar provoacă bătăci singeroase.

Amazona, ținta călătoriei, era încă departe și iată că infernul verde și făcuse primele victime: doi dintre membrii expediției atacați de șerpi. Nimeni nu știa dacă era vorba de primejdiosul taya, de surucucu sau de veninosul cascabel, șarpe a cărui mușcătură produce moartea. S-a încercat salvarea lor administrîndu-li-se curara. Oamenii așteptau înfrigurați în timp ce victimele zăceau paralizate. Încetul cu încetul curara și-a făcut efectul, mușchii s-au relaxat, bolnavii și-au revenit. Și exploratorii au pornit din nou la drum...

Să dăm cuvîntul acum colonelului peruvian Flores, conducătorul expediției: „Deseori ne surprindea ploaia. Terenul argilos se transforma într-o pastă noroioasă în care puteai înainta foarte anevoie. Temperatura insuportabilă, această căldură ume-

C. BOZBICI

(Continuare în pag. 18)

asediați în junglă

dă, ne adusesse într-o stare de toropeală. Noaptea ne opream acolo unde voia Pablo. Aprindeam focurile și făceam de pază, pe rând. Ca să prindem ușor și programele transmise din Lima. Din adâncul pădurii se auzeau numai strigătele lugubre ale păsării paka-paka, cucuveaua Amazoanelor“.

Au trecut trei zile. Expediția înainta încet fără să se fi întâmplat ceva deosebit. La ore fixe se transmitea prin radio, la Iquitos, poziția în care se afla expediția în inima junglei. Oamenii străbăteau acum păduri cu copaci înalți de peste 50 de metri, orbecăind pe întuneric în plină zi. Sus, acolo unde coroanele gigantilor de lemn sînt mîngiate de vînt și soare, era lumină, jos — la rădăcini — noapte.

Treptat însă, membrii expediției sînt cuprinși de neliniște. Unde să fi dispărut băștinașii care populează ținutul acesta? N-au înfățișat pînă acum în calea lor nici un om din triburile Mayo-

runa despre care Pablo spunea că sînt indieni pașnici. Printr-o radiogramă s-a cerut bazei militare din Iquitos trimiterea unui avion în recunoaștere. Peste cîteva ore s-a primit răspunsul: „Nu se văd decît sate părăsite; nici o ființă vie“. Dar maimuțele manechi și leoncitos urlau iar papagalii se foiau cu sutele în jurul exploratorilor, ceea ce era un semn că pe undeva, pe aproape, se aflau totuși oameni. Dar de ce se ascundeau oare?

„Joi — relatează colonelul Flores — am ajuns într-un mic luminiș în mijlocul miilor de kilometri pătrați de copaci giganti. Am chemat prin radio postul Iquitos și am comunicat: «Avem nevoie de întăriri, de arme și muniții». Era prea tîrziu ca să ne mai înapoiem și prea riscant să mai înaintăm. Ne-am refugiat în două «chozas» mari, două colibe din pămînt și paie, părăsite de indieni și am început să organizăm un serviciu de supraveghere. Ne aflăm pe o movilă; de jur împrejur, pădurea...”

INDIENII ATACĂ

La apusul soarelui jungla se învăluie în tăcere. În seara aceasta însă de pretutindeni se aud zgomote ciudate. Deodată, Pablo scoate un strigăt de spaimă și arată spre unul din copaci. Sus, pe o ramură groasă, vopsită în negru, atîrna scheletul unui porc sălbatic în care erau înfipte două lănci avînd la capete cîte un smoc de paie roșii. „Ne sînteți dușmani și vă vom distruge“ — traduse Pablo avertismentul. „Mă duc să văd ce se întîmplă în jur...”

Pablo înainta precaut. Își îndepărtase mîinile de corp, pentru ca indienii ascunși în desiș să vadă că nu este înarmat. Cei rămași în tabără îl auzeau cum strigă în dialectul mayoruna: *Irabu pue! Irabu pue!* adică: Oameni buni! Zadarnic. O săgeată lansată de undeva, din coroanele copacilor înalți, spintecă văzduhul și străpunse pieptul lui Pablo. Așa a început atacul indienilor... În clipele acelea dramatice nimeni nu știa că în spa-

tele atacatorilor ascunși în ramurile copacilor se afla o bandă de dezertori și traficanți de opiu interesați ca plantațiile lor clandestine de flori de mac (pe care aviatorii aveau să le descopere abia mai tîrziu) să nu fie depistate de autoritățile peruviene. Exploratorii aveau să afle despre toate acestea abia atunci cînd în pădure au început să bubuie focuri de carabină și să se audă injurături în spaniolă. În zori, luminișul era plin de cadavrele indienilor. Era dimineața primei zile de asediu.

CE POVESTEȘTE

MAI DEPARTE

COLONELUL FLORES

Asediații au transmis neînterupt semnale S.O.S. pe toate lungimile de undă și mai ales pe cele care puteau fi interceptate de radioamatori. Ei au așteptat cîteva zile să sosească ajutoare. Iată, din relatările colonelului Flores, cum au petrecut asediații aceste zile:

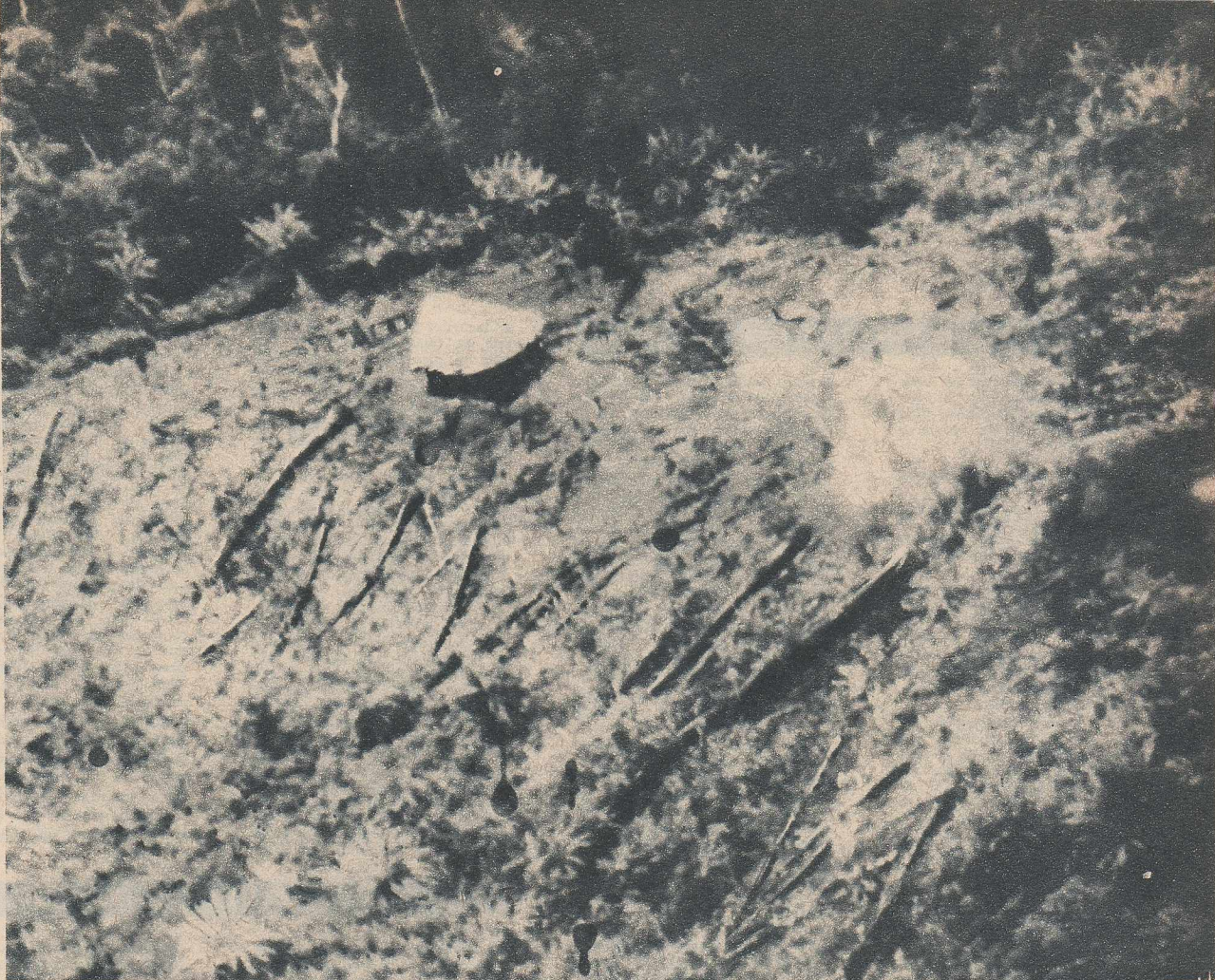
După zile de chinuri îngrozitoare, în sfîrșit salvați!

Singurul adăpost al celor asediați.

„...Duminică dimineața — în a treia zi de asediu — metisul Delafuentes, prietenul lui Pablo, a ieșit precaut din colibă și s-a strecurat spre locul unde căzuse ghidul nostru. Când a ajuns la câțiva pași de cadavrul lui Garcia am văzut cum îl străpunge și pe el o săgeată. A murit fără un strigăt. Tentativa lui Delafuentes i-a iritat pe indieni; au început să asalteze cu săgeți cele două colibe. Cinci dintre ele au pătruns prin pereții de paie ai refugiului nostru și au nimerit în plin. Cei cinci răniți au fost puși în siguranță. Apoi am zărit umbre furișându-se spre colibe. Unii goi, alții purtând pantaloni albi. Am tras asupra acestora din urmă; câțiva s-au prăbușit. Ceilalți s-au retras tirind după ei trupurile celor morți... Răniții noștri sufereau cumplit. Aveau limba umflată — simptom al otrăvirii — dureri puter-

Luminilul în care au rezistat cei 35 de oameni. →

nice în picioare și erau zguduți de frisoane puternice. Cele câteva pastile de penicilină pe care le-au înghițit nu le-au ajutat la nimic. Unul dintre hamalii noștri, un indian din tribul Cocamas, a făcut cu un briceag niște creștături pe brațele răniților. Scurgerea de sânge pe care au provocat-o a îmbunătățit oarecum starea bolnavilor... Atacurile s-au repetat de mai multe ori.

La toate apelurile lansate prin radio, celor asediați li se răspundea invariabil; așteptați liniștiți. Numai că ei n-aveau de unde să știe că mesajul cifrat trimis de la Lima la Iquitos, prin care se comunica plecarea unei coloane militare de salvare, a zăcut câteva zile pe o masă din biroul telegrafic din Iquitos. Singurul funcționar care cunoștea codul era plecat în concediu...

SALVAREA

Asediații din junglă își pierduseră orice speranță. Munițiile erau pe sfârșite, băștinașii tot mai agresivi. Din întâmplare, un radioamator a captat unul din apeluri și a dat alarma. Baza aeriană americană din Balboa Heights (Canalul Panama) s-a oferit să vină în ajutor. Două aparate Atlas au transportat la Iquitos câteva elicoptere demontate care au fost asamblate la lumina reflectoarelor. Elicopterele nu aveau însă o rază de acțiune suficientă pentru a cuprinde întreaga regiune a junglei. În locul lor au pornit avioane

ale aviației peruviene care, descoperind expediția, au parașutat în lumină hrană și muniții... Să-l lăsăm în continuare pe colonelul Flores să povestească despre întâmplările din ultimele zile trăite de membrii expediției în junglă.

„Ne aflam într-o continuă stare de alarmă. Situația noastră era disperată. Aparatul de emisie se defectase și nici unul dintre noi nu știa să-l repare. Recepționam mesaje, fără să putem transmite vreun cuvânt... După un «consiliu de război» am hotărât să aprindem focul: coloanele de fum puteau să-i orienteze pe piloți. Dar același lucru l-au făcut și asediatorii pentru a-i dezorienta pe salvatorii noștri. A mai trecut o zi și, în primele ore ale dimineții, am primit o veste proastă: coloana de salvare se rătăcise în pădure. Când le-am comunicat oamenilor noștri mesajul, mi-am dat seama că ei erau la capătul puterilor; drama se apropia de sfârșit. Știam că elicopterele nu puteau să aterizeze aici, dar n-am spus aceasta nimănui. Unul dintre bolnavi era în stare foarte gravă iar altul se simțea din ce în ce mai rău. Se apropia sfârșitul! Dar tocmai când mă gândeam la toate acestea, am auzit un cor de voci printre copaci: *Hermanos! Viva el Peru! Fraților! Trăiască Peru!* În lumină apăruse, în sfârșit, coloana de salvare...”

★

Aici se încheie întâmplările de necrezut ai căror eroi au fost cei 35 de oameni ai expediției care trebuia să traseze în junglă autostrada „Simon Bolivar”.

C. BOZBICI

Indienii Mayos, instigați de contrabandiști albi, au asediat timp de câteva zile expediția peruviană.

Din partea Fabricii de porțelan din Cluj primim următoarele: „Ne însușim întru totul conținutul articolului intitulat «Întâlnire după 5 ani» apărut în «Flacăra» nr. 15. Problemele ridicate de acest material au fost apreciate și amplu dezbătute atât cu prilejul recentelor contractări de mărfuri pe semestrul II cât și cu prilejul primei consfătuiri de estetică industrială care s-a ținut recent la Sinaia. Dorim ca asemenea materiale să apară cât mai des în coloanele revistei dv.»

CUM A EVOLUAT NOTAȚIA MUZICALĂ

„Vă rog să publicați un articol despre evoluția notației muzicale de-a lungul timpurilor până la actualul sistem de redare a sunetelor pe portativ”.

Iordana ABALĂȘEI, Bacău

Răspunde ALEXANDRU PAȘCANU, conferențiar la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București.

Sunetul muzical are patru proprietăți (înălțimea, durata, intensitatea, timbrul) și, pentru fiecare din ele, trebuie să se folosească un mijloc grafic de reprezentare, ceea ce îngreunează simțitor scris-cititul muzical în comparație cu cel literar.

Cele mai vechi mărciri de notație cunoscute ni le oferă atât muzica sumeriană cât și — mai târziu — muzica chineză, dar actuala noastră notație își are originea în notația alfabetică a vechilor greci; această filiațiune e demonstrată și de către termenul de *gama* (înșirarea sunetelor în ordinea înălțimii), provenit de la litera grecescă *gamma*.

Sistemul notației alfabetice (folosit în antichitate la greci și romani, precum și la începutul evoluției medii, prin care fiecare sunet era reprezentat printr-o literă), era inexpresiv din punct de vedere vizual, deoarece nu sugera înălțarea și coborârea sunetelor; către sfârșitul secolului al VIII-lea, apar *neumele*, semne provenite din accentele scrisului literar, care sînt faza primară: *punctum* (.) coborârea și *virga* (,) urcarea.

Neumele evoluează în semne din ce în ce mai complicate; apar neumele aliniate, care constituie un ajutor de memorizare pentru cântăreții vremii, urmate, în secolul al X-lea, de faza *diastematică* (din grecescul *diastema* = interval) când neumele sînt plasate la niveluri diferite, cele înalte și cele joase fiind separate printr-o linie orizontală.

Un celebru maestru al muzicii

evului mediu, Guido d'Arezzo, creează în anul 1032 sistemul de linii orizontale și paralele, denumit portativ, cu linii de diferite culori, la capătul fiecărei linii punându-se o literă (cheia) care indică neumele notei plasate pe linia respectivă, precizându-se în acest fel înălțimea. Tot lui d'Arezzo i se atribuie și denumirile notelor: *ut* (mai târziu *do*), *re*, *mi*, *fa*, *sol*, *la*, *si*, provenite din silabele inițiale ale versurilor unui imn latin.

Cu vremea, neumele se simplifică și în secolul al XIII-lea se creează *nota quadrata* — notația pătrată în care sunetele apar ca niște pătrățele scrise cu o peniță cu vârful lat, fiind indicată doar înălțimea, nu și durata; era deci o notație aritmică.

Faza următoare, notația proporțională, aduce modificarea acestor pătrățele, apropiindu-se către mijlocul secolului al XV-lea de punctele actuale prin introducerea notelor albe. Astfel prin diferite forme se fixează durata sunetului, valorile fiind proporționale între ele (divizându-se în trei ternar, apoi binar). Scrierea duratelor se simplifică apoi și mai mult prin apariția barelor verticale care marchează măsura. Începând din secolul al XVII-lea semnele paralelograme devin rotunde, căpătînd contururile actuale, iar indicarea precisă a timpului, grație inventării *mezonomului* în secolul al XIX-lea fixează perfect duratele (notația ortocronică).

Noanșele de intensitate a sunetului se notează prin cuvinte sau prin inițialele lor (tare = forte (f); încet = piano (p) etc.). *Timbrul* se stabilește prin indicarea instrumentului și modul de folosire (cu sau fără pedală, surdină etc.).

Complexul tablou al notației muzicale actuale, făcut de-a lungul timpurilor, este încă în continuă transformare și îmbogățire (sisteme noi de scriere, stenografii muzicale, notarea muzicii aleatorii etc.).

a lacurilor; și altele ale căror ape au făcut cîndva parte din oceanul planetar — acestea sînt așa-numitele lacuri relicte (ex. lacul sau Marea Caspică, lacul sau Marea Aral etc.).

După originea depresiunilor în care s-au adunat apele, lacurile pot fi:

1) de origine tectonică, adică formate prin scufundarea unei zone din suprafața scoarței pămîntului (ex. lacul Tanganyika din estul Africii, lacul Baikal din Siberia, U.R.S.S.);

2) de origine vulcanică, născute în crăterul unui vulcan stins (ex. Sf. Ana din Carpații răsăriteni, în țara noastră);

3) de origine glaciară, născute în depresiunile sau cuvetele săpate de ghețari (din această categorie fac parte lacurile glaciare născute în depresiunile vechilor teritorii acoperite altădată de ghețari. Aceste lacuri puțin adînci, de forme neregulate, se întîlnesc, în număr mare, în Finlanda, Suedia meridională, nordul Canadei etc.). Lacurile glaciare sînt și cele născute în cuvele vâilor munților, rămase în urma topirii ghețarilor de odinioară. Aceste lacuri au o formă alungită, caracteristică pentru lacurile alpine. Lacurile glaciare născute în căldările glaciare formate de ghețari sînt eliptice și pot fi destul de adînci. Asemenea lacuri se întîlnesc și în Carpații din țara noastră — în Munții Făgăraș (lacurile Bîlea și Capra), Munții Sebeșului (lacurile Iezerul Mare și Iezerul Mic), în Munții Parîngului (lacurile Gîlcescu și Roșile), în Retezat (lacul Bucura) — precum și în Pirinei, în Munții Vosgi din Franța etc. Lacurile glaciare „de baraj” se formează datorită acumulării apelor unei văi secundare care confluează cu o vale mai importantă și în care înaintează un ghețar (ex. lacul Mărjeleu din Alpii Bernezi). Lacurile glaciare morenice sînt născute în văile munților în urma barajelor formate de morenele lăsate de ghețarii care se scurgeau altădată pe aceste văi (ex. lacul Geneva, lacul Constanța în Elveția etc.).

Lacurile glaciare sînt foarte pitorești și atrag un număr mare de turiști.

„Agenda”, „Cadran internațional”. Ne bucură că materialele pe care le publicăm vă sînt de folos în munca dv. pedagogică. Portrete veți găsi atât în interiorul cât și pe coperta revistei; peisaje, în fotografiile color, în pag. 4 a fiecărui număr. Vă promitem, de asemenea, un reportaj din munca siderurgistilor gălățeni. Adresele celor ce vor să corespundă nu le publicăm decît atunci cînd ne scriu direct.

E. C., Cluj. Întrebările dv. sînt interesante — dar dacă doriți neapărat să vă păstrați anonimul, nu vă putem da răspunsurile solicitate. Nu pentru că ar fi vorba de vreun... secret, ci pentru că ne-am fixat ca principiu să nu răspundem celor ce nu ni se recomandă...

Tita Stîngă, Galați. Ne bucură că v-ați regăsit un vechi prieten prin intermediul rubricii noastre „Cititorii către cititori”. Și acum răspunsurile: 1) cum să vă păstrați colecția de ilustrate? Rezultate bune se pot obține și cu albume, și cu plicuri, și cu cartotece — principalul este să asigurați o ordine în colecție și mijloacele de conservare a pieselor; 2) o lucrare foarte la îndemînă, care prezintă și un scurt istoric al Capitalei noastre, este Ghidul București (Editura Meridian); 3) despre doctorul Carol Davilla vom publica un material, așa cum doriți; de asemenea și despre alți oameni de seamă din trecut și contemporani; 4) date din istorie, vovioze, demaitri din trecut? N-are nici un rost. Le găsiți în orice manual de școală elementară; 5) cum se realizează, în unele filme, „pitici” și „uriași”? Prin trucaje, prin filmări combinate, despre care noi am scris de mai multe ori, inclusiv în această rubrică. De cele mai multe ori e vorba de supra-punerea unor scene filmate separat, în care interpretii, fiind prinși în obiectiv fix foarte de aproape, fie de departe, pot apărea „uriași” și — respectiv — „pitici” în comparație unii cu alții; 6) adresa — cînd veți ajunge la rînd.

V. SILVIAN

Marin Ionescu, Pitești; Adalbert Gall, Hațeg; Ludovic Cichi, Ploiești; Al. Nistor, București; Petre Mîndrescu, Brossăuți; Nuți Cojocaru, Iași; ing. V. Grecu, Brașov; Petre Rădulescu, Brazi — v-am răspuns prin poștă.

Vasile Păvoiloin, Veniamin Briciu și, eventual, alți cititori care n-au reușit să dezlege jocul de cuvinte încruciate „DA sau BA” din nr. 17 al revistei. Greșeala dv. constă în aceea că ați ignorat semnul de întrebare desenat în unele din pătrățelele grilei. Or, tocmai aceste semne reprezentau „cheia” pentru dezlegarea jocului. În pătrățelele prevăzute cu semnul ? trebuiau introduse, după necesități, silaba DA sau BA din tema jocului.

Iată cum arată jocul corect dezlegat:

DA	BA	O	A	R	BA	DA	DA	C	A
L	R	C	O	M	A	N	DA	I	
A	DA	M	C	A	L	DA	O	DA	
DA	C	I	T	A	BA	N	DA	J	
E	L	U	DA	T	A	T	A	S	
DA	A	R	A	BA	O	A	E		
R	C	BA	L	U	S	T	R	DA	DA
A	U	R	I	R	T	A	BA	T	
BA	DA	R	A	N	I	DA	T	I	
N	L	P	A	N	O	U	U	V	
A	BA	T	E	A	N	DA	N	T	E

VIERMELE MĂRULUI ȘI COMBATĂEREA LUI

„Mărul meu face mereu fructe viermănoase. Ce măsuri sînt necesare pentru combaterea viermele mărului?”

Manoia CRĂCIUN Cîmpineanca, rn. Focșani

Răspunde ANDREEA DĂNESCU, cercetătoare la Grădina botanică din București.

Unul din dăunătorii cei mai frecvenți ai livezilor de meri este și viermele mărului (*Carpocapsa pomonella*). Perioada de dăunare începe la sfârșitul lunii mai și durează pînă în prima jumătate a lui septembrie.

Un fluture mic de noapte, de culoare cenușie, depune ouăle pe fructele abia legate și din ele apar larvele care pătrund în interiorul lor. Viermele atacă un număr mare de fructe, deoarece după ce a stricat unul, pătrunde în altul. O mare parte a fructelor atacate cad. Acesta trebuie adunată și arse, căci altfel viermii care ies din ele, atacă din nou alte fructe.

Viermele dă două generații pe an și iernează sub formă de larve care se fixează pe trunchiul pomilor, în crăpăturile scoarței.

Combaterea viermele mărului se poate face prin mai multe

procedee. Cînd fructele sînt cît aluna, se tratează cu zeamă bordeleză 0,75% sau Merfazin 0,08%. La 10-15 zile de la acest tratament, se tratează cu sulf muibul 0,4%, eventual amestecat cu preparatele „Detox 25” și „Ecatox 20”.

Alt procedeu care se poate aplica în această fază (la începutul lunii iunie) este stropirea cu arseniat de plumb în concentrație de 0,5%; la sfârșitul lunii se efectuează a doua stropire cu Ecatox 0,2%.

Tratamentul se poate face și la generația a doua a viermele marelor (cînd fructele sînt mature), cu „Detox 25” 0,75% sau zeamă bordeleză 0,75%, iar la 10-15 zile după acest tratament se stropeste cu „Detox 25” 0,75% plus „Ecatox 20” 0,15%.

De asemenea, în luna iulie se înfășoară trunchiul pomului cam pe la jumătatea lui cu niște brîncă-capcană, confecționate din somioage de paie, în care larvele se retrag pentru iernare. Iarna se ridică aceste centuri de captare și li se dă foc.

Tot în acest scop e necesară distrugerea în cursul toamnei și iernii a resturilor vegetale de pe sol, în care iernează de obicei omizile. E bine să se distrugă omizile care iernează pe trunchi și ramuri prin curățarea scoarței.

POȘTA NOASTRĂ

Alexandru Ștefănescu, Lupeni. Sînteți membru al unei asociații sportive? Dacă răspunsul e afirmativ, adresați-vă asociației și aceasta vă va putea procura materialele sportive pe care nu le găsiți în unitățile I.D.M.S.

Petre Florea, București. Munca nu numai că nu dăunează organismului ci, dimpotrivă, îi ajută. Regimul cel mai indicat este, desigur, îmbinarea rațională a muncii fizice cu cea intelectuală. O activitate intelectuală intensă, lipsită de exerciții fizice, poate fi, în unele condiții, dăunătoare — așa cum dăunătoare sînt exercesele în orice privință. Nu există însă o rețetă universal valabilă pentru toți oamenii din lume — ci numai un medic, cunoscînd organismul celui în cauză, îi poate prescrie regimul de muncă și de viață cel mai potrivit.

Evident că un om poate studia fără limită, dar cu condiția să îmbine munca de studiere cu o activitate fizică corespunzătoare. Și tot atât de evident este că acel care nu depune nici un fel de activitate, nu numai că nu-și

lungeste durata vieții ci, dimpotrivă, și-o scurtează.

Adresa — cînd vă va veni rîndul.

Anisoara Ghiță, Focșani. Puteți fi liniștită: artistul dv. preferat, Mario del Monaco, a scăpat cu bine din accidentul de automobil pe care l-a suferit, se află în stare de convalescență și în curînd își va relua activitatea normală.

Grigore Baboi, Piatra-Neamț. De cînd ne-ați scris și pînă acum v-am dat răspunsul solicitat prin ancheta privitoare la superproducțiile cinematografice, pe care am publicat-o în revista noastră nr. 20 din 16 mai.

Oprea Mihnea, București. Inutil să ocupăm spațiul cu date pe care le puteți găsi în manualele de istorie pentru școala medie.

Prof. St. N. Andronache, Cudalbi, nr. Tecuci. Vă mulțumim pentru aprecieri. Vom publica în continuare ciclurile și rubricile care vă plac: „Prin cetățile industriei noastre socialiste”,

PARADOXURILE SĂRII

„De ce sarea are vara proprietatea de a încetini topirea gheții, iar iarna de a o accelera?”

Georgeta CONSTANTIN Brlad

Răspunde lector univ. D. CAMBOLI, de la Institutul politehnic din București.

S-a constatat că dacă în apă se dizolvă sare (sau o altă substanță solubilă) și se răcește soluția, aceasta nu se solidifică la 0° C, așa cum se întîmplă cu apa pură, ci la o temperatură mai scăzută, care depinde de cantitatea de sare dizolvată, adică de concentrația soluției.

Dacă se face un amestec de 23% sare și 77% apă, acesta se solidifică doar prin scăderea temperaturii pînă la -21,2°C. Acest amestec este considerat ca optim pentru a fi folosit în timpul iernii, în vederea degajării liniilor de tramvai. Este de observat că

rezultatele date de acest amestec vor fi bune, cu condiția ca temperaturile să nu fie mai mari de -21,2°C.

Dacă în loc de apă se amestecă gheață cu sare, tocmai datorită celor explicate mai sus, gheața nu mai poate rămîne solidă și se va forma o soluție.

Pentru a se topi, gheața consumă o anumită cantitate de căldură. Dacă vasul în care am făcut amestecul de gheață și sare îl vom izola cît mai bine de mediul înconjurător (de exemplu îl vom înveli cu un postav gros, eventual pîslă), căldura necesară topirii gheții se va consuma din rezerva de căldură a sistemului, iar temperatura acestuia va scădea. Iată de ce vara, la prepararea înghețatei, se folosește amestecul de gheață și sare spre a realiza temperaturi mai scăzute.

Din cele afirmate mai sus se vede că nu se poate spune că sarea „întreține” vara gheața, iar iarna o „topește”.

LACURI... LACURI

„Cum s-au născut diferitele lacuri care se găsesc pe suprafața pămîntului?”

Mircea GROSU elev, Brlad

Răspunde conf. univ. V. HILT, de la Facultatea de geologie-geografie a Universității București.

Lacurile, în general, sînt întinderi de apă care ocupă, un timp mai îndelungat, unele de

presiuni ale scoarței terestre — depresiuni închise și lipsite de panta de scurgere caracteristică apelor curgătoare. În noțiunea de lac intră atât masa de apă cît și bazinul în care s-au adunat apele.

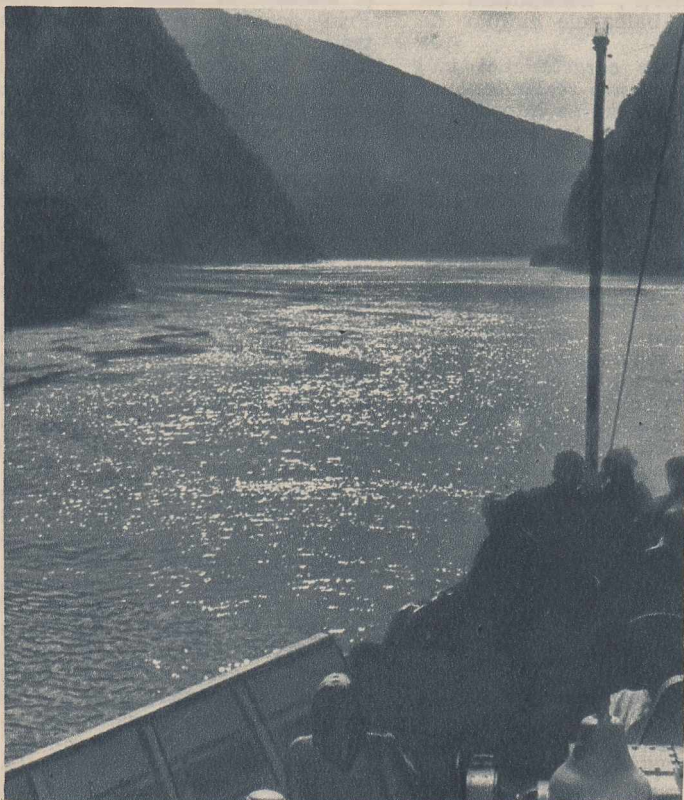
Dacă se ține seama de originea masei de apă care le-a dat naștere, lacurile pot fi de două feluri: unele ale căror ape sînt de origine terestră — în această categorie intrînd marea majoritate

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: *Lisette Apostoleanu*, elevă, Ploiești, str. Dr. Marinescu 7: ilustrate; *Gabriela Popescu*, elevă, Tîrgoviște, str. N. Bălcescu 127: ilustrate; *Ion Seracin*, student, Timișoara, str. Bredeanu 8: ilustrate; *Nușă Copil*, elevă, Ploiești, str. Meceț 7: teme diverse, ilustrate; *George Dinu*, chimist, Ploiești, str. N. Cristea 44: ilustrate; *Gh. Gheorghianu*, elev, Siret, str. 8 Mai 49, reg. Suceava: literatură, filatelie, ilustrate; *Alex. Nan*, desenator, Craiova, str. Ștefan cel Mare 3: ilustrate; *Franz Pieszczyk*, elev, Siret, str. V. Alecsandri 1 A, reg. Suceava: filatelie, ilustrate; *Rita Mariana Bader*, elevă, Oravița, str. Bredeanu 4, reg. Banat: ilustrate; *Milly Iana*, economist, Tr. Măgurele, str. Praporgescu

59: teatru, cinema, ilustrate; *Mitel Popa*, strungar, Timișoara, str. 12 Aprilie 9: ilustrate; *Rodica Rădășanu*, studentă, București, str. George Coșbuc 24, raionul N. Bălcescu: arhitectură, ilustrate; *Molgorzata Gruska*, Katowice IV, Gorny Slesk, ul. Klimezoka 3/2 (R. P. Polonă): cinema, sport, ilustrate (în polonă, rusă); *Mayer Rudolf*, Ruda S 1-4, ul. Marchlewskiego 25/27 (R. P. Polonă): filatelie; *Eugenosz Zazulak*, Katowice, ul. Kamienna 11 (R. P. Polonă): ilustrate; *Marin Călin*, turnător, Tîrgoviște, str. Brutari 3: cinema, sport, ilustrate; *Olimpia Borlea*, elevă, Carei, str. Karl Marx 21: ilustrate; *Cecilia Iacoboaie*, telegrafistă, București, str. Cîmpeanu 19, raionul Lenin: sport, ilustrate.

DE LA CORESPONDENȚI

În zori, pe Dunăre. (Ing. Titu Băjenescu, București)

Pe aici au trecut tractoarele. (Viorel Lupea, Oruj)

(Urmare din pag. 2-3)

rugat să ni se povestească ceva interesant despre el. S-a oferit un om cu vorbă moale, dar cu mari arderi interioare, inginerul agronom Ștefan Tuher.

— Bellardone se bucură de un bun prestigiu în gospodăria noastră. Noi avem pământ mult, aproape 3.000 de hectare. Anul trecut, orezul din soiul Bellardone și de alte soiuri a fost cultivat pe 100 de hectare. Vă rog să rețineți un lucru: 20 la sută din veniturile bănești ni le-a adus orezul. În acest an mărim orezăriia la 135 de hectare.

— Dar acest Bellardone, după câte am aflat, e cam pretențios.

— Vrea apă bună, aerată. Vrea, în timpul vieții sale, de circa 150 de zile, o constantă termică de 2.500-3.200°C, adică o temperatură medie zilnică de peste 15°C, o luminozitate de peste 1.000 de ore.

— Și ce mai vrea?

— Multe. Lucrări agrotehnice de calitate, îngrășăminte chimice pe faze de vegetație. Numai așa spicul de sticlă gălbui se face mai mare decât vrabia.

— Apropo de spic. Spicul de grâu are circa 30 de boabe. Dar cel de orez?

— Între 200-300 boabe.

— Spuneți-ne încă o particularitate a lui Bellardone.

— Toată viața și-o trăiește cu picioarele-n apă și capul în soare... Și-acum vă dau pe mîna a trei vadagii, muncitori care au grijă să nu i se usuce niciodată buzele lui Bellardone din pricina setei.

DESPRE TULBURAREA APEI

ȘI DESPRE ALTELE

Facem cunoștință cu trei vadagii: Nicolae Stănilă (șeful acestora), Gheorghe Beagu și Ion Nenciu. Sînt îmbrăcați în salopetă și-n picioare poartă cizme de cauciuc.

Întrebăm:

— Care-i meseria dumneavoastră propriu-zisă?

— Vadagii. Noi sîntem responsabili cu apa, mai precis: cu inundarea. Orezul trebuie inundat rațional, la vreme, de asemenea, apa trebuie evacuată după ce și-a îndeplinit menirea.

— Unde e sursa dumneavoastră de apă?

— În Argeș.

— Orice apă e bună pentru orez?

— Nu. Apa de rîu e cea mai sfîntă. Conține mult oxigen, carbonați și bioxid de carbon liber care sînt folositoare bunei vegetații a orezului.

— Am văzut cum semănați orezul în apă.

— Există și o altă metodă de semănat: în teren uscat. La Chirnovi noi semănăm în apă.

— Am privit apa în care semănați orezul. Era murdară, tulbură.

— Așa trebuie să fie. Tulburarea apei e o metodă. Fără această tulburare, orezul n-ajunge să prindă viață.

— De ce?

— Pentru că bobul pus în apă limpede nu se fixează în teren. Prin tulburare, însă, mîlul prinde sămînța și o fixează.

Vadagii ne-au dat apoi o seamă de explicații privind reglarea grosimii stratului de apă. Tot de la ei am aflat drumul pe care-l

parcurge orezul de la tulburarea apei (în prima jumătate a lunii mai) pînă cînd podgoriile încep să se umple cu cîntecele culesului. Atunci, toamna, se recoltează și orezul. După care, peste puțină vreme îl avem pe mesele noastre.

ECHINOCHLOA PHYLLOPOGON

ȘI ALȚII

TREBUIE DISTRUȘI

Bellardone are mulți dușmani: brădișul, coada vulpii, trosnitoarea etc. Cel mai temut este însă *Echinochloa phyllopon*. Pe limba noastră i se spune mohor. Acesta invadează cu tot neamul lui culturile de orez. Se înmulțește repede. Orezarii încercați sînt tot timpul cu ochii pe el, pentru a-l stîmпи. Altminteri orezul crește plîpînd și se înăbușă. Lupta împotriva mohorului nu-i chiar atît de ușoară. Pentru simplul fapt că *Echinochloa phyllopon* se aseamănă cu Bellardone — în prima perioadă de vegetație — ca două picături de apă. Se cere deci un ochi experimentat, care nu poate să se confunde. Mohorul este răpus prin plivire continuă, lucrare care, după spusele specialiștilor, e sinonimă cu prașitul.

Poate s-a întîmplat ca la o masă unde vi s-a servit o mîncare cu orez să întîlniți un bob de mohor. E tare al dracului și nu se înmoaie oricît l-ai fierbe. Să știți că bobul acesta nu l-au crescut colectivității din Chirnovi. Ei au predat bazei de recepție numai orez curat. Altminteri nici n-ar fi luat premiul II pe țară.

LÎNGĂ DUNĂRE

ȘI-N ALTE PĂRȚI DIN ȚARĂ

Orezul se simte bine în multe locuri din țară. Dar traiul cel mai bun îl duce în partea de sud a cîmpiei dunărene, de-a lungul fluviului, de la Turnu-Severin la Călărași. Aici este zona I, foarte favorabilă, cu o constantă termică anuală de circa 3.200°C. Crește bine și-n partea de mijloc a cîmpiei dunărene și-n sud-vestul cîmpiei Tisei. Crește unde e apă și lumină. Acolo, lîngă sursele de apă — Ialomița, Argeș, Olt, Buzău, Mureș, Crișuri — el este cuprins în mari perimetre orizicole.

Ați văzut vreodată orezării în luna mai? E de toată frumusețea. E întinsă perfect, ca o față de masă. Au nivelat-o buldozere și screpere. E tăiată de un canal magistral, de canale de alimentare și evacuare și are numeroase vane, vanete și stăvilare. Toate s-au făcut pe bază de proiecte științifice, după amănunțite studii nivelitice, planimetrice și agropedologice. Toate s-au făcut pentru ca orezul să se simtă excelent și să aibă spicul, la coacere, cu 300 de boabe.

La ora cînd citiți aceste însemnări, orezăriile sînt inundate. Soarele își întoarce fața spre ele și le crește. E o creștere caldă, continuă, care se sfîrșește tocmai în zilele cînd cocorii se hotărăsc să plece pe alte meridiane ale lumii.

George CIUDAN
Fotografii de Aurel MIHAILOPOL

am văzut ALL BLACKS giganții rugbiului

— de vorbă cu prof. Aurel BARBU,
antrenor al lotului republican —

Christchurch, oraș pe coasta de est a Noii Zeelande...

În iulie-august 1963, pe peluza de la „Athletic Park”, zeci de mii de privitori urmăreau zilnic ultimele trialuri ale mai multor duzini de practicanți ai rugbiului, sport național în această parte a lumii. Zeci de mii de spectatori la jocuri de antrenament? Să nu vă mire: în Noua Zeelandă numărul celor care asistă în mod obișnuit la competițiile de rugbi se cifrează la aproape 100.000! Așa că...

Interesul era cu atât mai mare cu cât cei care se antrenau cu asiduitate alcătuiau reprezentativa Noii Zeelande — „All Blacks”, așa cum este denumită ea datorită tricourilor negre purtate de jucători — care aveau să întreprindă un turneu de patru luni în Europa, mai precis în Insulele Britanice și Franța. Disputa pentru unul din cele 30 de locuri ale caravanei era crâncenă și presa consemna mulți accidentați după fiecare antrenament. Avea loc un fel de „selecție naturală”: rămăneau în lot nu numai jucătorii cei mai bine pregătiți din punct de vedere tehnic și tactic, ci și cei mai puternici, cei mai vițoși.

În sfârșit, la 1 octombrie 1963 „All Blacks” s-a imbarcat pentru Londra, prima escală dintr-un turneu care avea să se încheie tocmai la mijlocul lunii februarie 1964. În perspectivă, 34 de meciuri, disputate din 3 în 3 zile. Bilanțul? Aproape de necrezut: 32 de victorii, un meci egal (0-0 cu Scoția) și o singură înfrângere (0-3) în fața unei echipe de surpriză, Newport.

Despre această echipă excepțională, un martor ocular, prof. Aurel Barbu, care a urmărit la Lyon partida dintre neo-zeelandezi și selecționata de sud-est a Franței ca observator al federației noastre de specialitate, ne-a furnizat o serie de date inedite.

„JOC DE PERCUȚIE”

— Cum explicați această neobișnuită suită de victorii, într-un turneu de lungă durată, cu jocuri la intervale atât de scurte?

— Neo-zeelandezii se află la al cincilea turneu în Europa, primul avînd loc în 1922. Ei au venit pregătiți să reediteze performanța pe care au realizat-o în

1924: nici o înfrângere în 40 de meciuri disputate pe vechiul continent! Ei s-au impus încă din primele confruntări: 19-3 cu Oxford și 32-3 cu Southern-Counties și au obținut, în continuare, în general victorii categorice. Dar ca să răspund la întrebare trebuie să precizez că „All Blacks” și-a făcut șah-mat adversarii, printr-o tehnică și o tactică aproape desăvîrșite, printr-un joc pe care l-aș denumi „de percuție”. Cu alte cuvinte, ei n-au lăsat niciodată adversarului inițiativa, l-au uzat, l-au epuizat. De altfel, cu o formație în care înălțimea medie a jucătorilor a fost de 1,85 m iar greutatea de 95 kg, adevărați coloși, „giganții” rugbiului, așa cum i-a denumit presa franceză, au făcut senzație. Un amănunt: grămada rugbiștilor de la antipod totaliza peste 800 kg, cifră neegalată în lume. Ca să vă dați seama ce înseamnă o grămadă de 800 kg, trebuie să vă spun că compartimentul respectiv al „XV”-lui Franței, atunci cînd a cucerit în 1962 „Cupa celor 5 națiuni”, n-a depășit 650 kg, iar grămada reprezentativei noastre este de circa 620 kg!

— Ce ne puteți spune despre felul în care se antrenează această excelentă echipă?

— Un singur amănunt cred că este suficient: fac zilnic câte două antrenamente, susținînd că pregătirea cît mai îndelungată creează premisele victoriei...

NICIODATĂ

CU SPATELE LA ADVERSAR

— Care sînt armele de bază ale acestei echipe?

— Consider că felul în care joacă tușa și grămada reprezintă armele principale ale neo-zeelandezilor. În tușă, de pildă, ei evită cu regularitate grămezile deschise considerînd că astfel ar întîrziia jocul și ar îngreuna cursivitatea șarjelor pe treisferturi. Cea mai bună tactică din tușă, socotesc ei, este pasa directă, cu precizie, la „demi”. Cît privește grămada, aceasta este perfect sudată. Ea împinge pînă la obținerea baloanelor, după care, treptat, cedează pe partea unde urmează să fie deschise liniile dinapoi. Și încă un amănunt — element nou la neo-zeelandezi: stau cu doi jucători în

spatele grămezii și n-au mijloc să deschidă. Aceasta pe de o parte pentru a mări eficacitatea liniilor dinapoi, iar pe de altă parte pentru a elimina „timpii morți”, transmițînd cît mai rapid baloanele liniilor de treisferturi.

— Ce alte caracteristici mai prezintă jocul neo-zeelandezilor?

— Înaintașii nu se întorc niciodată cu spatele la terenul adversarului. În acest fel ei au întotdeauna perspectiva întregului cîmp de joc al echipei din față și — deci — o mai mare putere de șoc. Socotesc că e mai bine așa. Întoarcerea în funcție de adversar ar întîrziia jocul. După cum se vede, vor să folosească la maximum cele 80 de minute oferite de regulament. De altfel, caracteristic lor e și faptul că scot foarte puține baloane în tușă, deci joacă cît mai mult în teren. Aceasta mărește spectaculozitatea jocului. O altă caracteristică: în obținerea baloanelor, „All Blacks” contează foarte mult pe solidaritatea liniei I ca și pe detenta și robustețea prinzătorilor din linia a II-a. În sfârșit, aș vrea să subliniez faptul că între jucătorii din linia de treisferturi și cei din linia a II-a și a III-a, aproape că nu există nici o diferență în ceea ce privește viteza de deplasare. Vă puteți imagina cît de iute este jocul întregii echipe!

„TRANSFORMEURUL

FENOMENAL”

— Ce jucători v-au impresiionat în mod deosebit?

— Aș vrea să mă refer, în primul rînd, la Don Clarke, fundașul echipei, supranumit „transformeurul fenomenal”. După Bob Scott, cel mai mare jucător pe care l-a avut vreodată rugbiul neo-zeelandez, Don Clarke este socotit cel mai perfect. Are 30 de ani, 1,88 m și 104 kg. Repet, joacă fundaș! „All Blacks” își axează mare parte din joc pe el. Cînd pleacă pe contraatac este imposibil de stăvilit. Cei care-l

plachează rămîn pe drum. Încă un amănunt referitor la Don Clarke și în general la neo-zeelandezi: felul cum așază mingea la loviturile de depeapsă; și anume, cu virful spre țintă. Prin aceasta se urmărește ca traiectoria mingii să fie cît mai înaltă, să circule cît mai mult în aer, iar în cazul în care nu nimerește ținta, liniile de treisferturi să poată ajunge în spațiul convenabil pentru a o juca. În acest fel au și marcat prima încercare la Lyon, în meciul cu Franța de sud-est (8-3 pentru „All Blacks”). Un alt jucător faimos este Ron Horsley (31 ani, 1,93 m, 98 kg). Deși jucător de linia a II-a, are o viteză extraordinară: 10,9-11,1 sec. pe suta de metri. De unde și porecla „marele cal” (*horse* înseamnă cal). Apoi Ken Gray (25 ani, 1,88 m, 96 kg), pilier, supranumit „omul care nu s-a văitat niciodată”. În sfârșit, e greu să-i amintesc... pe toți. Fiecare este etichetat într-un fel. Despre toți însă se spune că sînt „giganții din cealaltă emisferă”.

Un amănunt cu titlul de curiozitate: trei dintre componenții lotului „All Blacks” fac parte din vechii băștinași denumiți „maori” a căror origine trebuie căutată cu aproape 3500 de ani în urmă, astăzi numărul lor fiind de peste o sută de mii de locuitori. Este vorba de jucătorii: Walsh, Watt, Laidlaw. Cărui fapt i se datorește prezența fiilor acestui neam în echipa de rugbi a Noii Zeelande? Fără îndoială robusteții (toți sînt sportivi de peste 1,80 m înălțime și 90 kg) și, în general calităților lor fizice excepționale.

— N-ar fi fost privită cu interes o evoluție a „negrilor” și în România?

— S-au și dus tratative în această direcție pentru două meciuri. Dar neo-zeelandezii n-au putut să-și mai prelungească turneul. Rămîne o promisiune pentru anii viitori.

Tiberlu STAMA

IN CUPA REVISTEI „FLACĂRA”: RAPID ÎN FRUNTE

Prin victoria de la Pitești, Rapid și-a reluat primul loc în clasamentul pentru cupa revistei noastre, atribuită — așa cum s-a mai anunțat — echipei de fotbal din categoria A cu cele mai bune rezultate obținute în deplasare. Feroviarul conduce acum cu 15 puncte și sînt urmași de Dinamo București cu 13 puncte, Steaua cu 11 puncte (și un joc mai puțin), Steagul roșu cu 9 puncte. Precum se vede, lupta pentru trofeul oferit de revista noastră rămîne deschisă între aceste patru echipe întrucît Progresul — care după înfrîngerea de la Iași totalizează doar 8 puncte — și-a redus simțitor șansele la cupă.

PREZENȚE ROMINEȘTI PESTE HOTARE

Turneul grupului de baletini ai Teatrului de operă și balet din București a stîrnit un viu interes în rîndul amatorilor artei coregrafice din Roma.

Într-o mare sală de expoziții de pe Champs Elysées din Paris s-a deschis o expoziție turistică romînească.

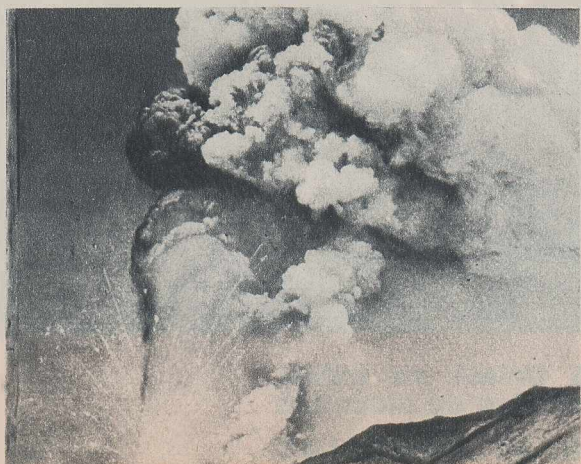

Mareșalul Abdullah al-Sallal, președintele Republicii Arabe Yemen, ne vizitează țara. În fotografie: palatul prezidențial din Sanaa, capitala Republicii Arabe Yemen.

La decernarea premiilor celui de-al 17-lea Festival internațional al filmului de la Cannes (de la stînga la dreapta): japonezul Hiroși Teșigahara, realizatorul filmului „Femeia nisipurilor” care a obținut Premiul special al juriului; cunoscuta actriță Anouk Aimée, care l-a prezentat pe laureați; Jacques Demy, regizorul filmului muzical francez „Umbrelele din Cherbourg” (Marele premiu) și unul din cîștigătorii Premiului pentru cea mai bună interpretare masculină, italianul Saro Urzi.

Vulcanul Etna a erupt din nou. Pentru a preîntîmpina eventualele stricăciuni produse de lava incandescentă care a continuat să se scurgă timp de cîteva zile din craterul vulcanului, autoritățile au luat hotărîrea să ridice un dig protector în apropierea stației meteorologice de observare și a stației finale a funicularului.

În timpul desfășurării recente sesiuni a Consiliului N.A.T.O. de la Haga, în fața clădirii unde s-au întîlnit membrii Consiliului, a avut loc o demonstrație organizată de reprezentantele femeilor din cele 15 țări ale pactului Nord-Atlantic. Manifestanții au purtat pancarte cu lozinci chemînd la adoptarea unor măsuri reale de dezarmare și renunțarea la crearea forței nucleare multilaterale.

În urma grevei prelungite a minerilor din Asturia, bazinul carbonifer din această regiune a Spaniei a continuat să rămînă paralizat, în ciuda anunțării de către autoritățile franchiste a redeschiderii minelor. În fotografie: un grup de mineri greviști.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scintei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744.

ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.

TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”.

MACHETA: Vlad Mușatescu.

23 MAI – 1 IUNIE

Decada cadourilor pentru copii

Oferiți copiilor noile produse: ciocolată Extra-mocca, ciocolată Orient cu cafea, ciocolată cu cremă de vișine, ciocolată citro, „Grocant” — bomboane fine de ciocolată
HRĂNITOARE, GUSTOASE, BOGATE ÎN UNT DE CACAO ȘI PROTEINE